

ΚΑΕΙΩ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑΙ.
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄.

ΤΟΜΟΣ Ζ΄.
ΑΡΙΘΜ. 6 (150).

Συνδρομή ἀρχομένη ἀπὸ 1. Ἀπριλίου ἐκάστου ἔτους ἑτησίᾳ μὲν
φρ. χρ. 25 ἐξάμηρος δὲ φρ. χρ. 12½.

ΕΤΟΣ Ζ΄.
τῆ 15/27. Ἰουνίου 1891.

Η ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ.

 Βασιλεύς τῆς Ἰταλίας Οὐμβέρτος, ὁ πρεσβύτατος υἱὸς τοῦ βασιλέως Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ Β΄. καὶ τῆς Μαρίας Ἀδελαΐδος, θυγατρὸς τοῦ ἀρχιδουκὸς Ῥάινερ τῆς Αὐστρίας, ἐγεννήθη τῆ 14 μαρτίου 1844. Εἰς ὅλα τὰ ὑπὲρ ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας κινήματα τῶν ἰταλῶν πατριωτῶν ἔλαβεν ἐνεργότατον μέρος, μετέσχε τῆ 1859 ὡς ἀνθυπολοχαγὸς τῆς ἐναντίον τῶν Αὐστριακῶν στρατείας, καὶ ἦτο διοικητὴς ἐνὸς λόχου κατὰ τὴν μάχην παρὰ τῆ Custozza (τῆ 24 ἰουνίου 1866). Μετὰ τὸ πέρας τῆς στρατείας συνειργάσθη ὁ Οὐμβέρτος πρὸς ἀναδιοργάνωσιν τοῦ ἰταλικοῦ στρατοῦ· μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Ῥώμης (20 Σεπτεμβρίου 1870) ἀνέλαβεν ὡς ἀντιστράτηγος τὴν διοίκησιν τοῦ αὐτόθι λόχου καὶ ἐγένετο τῶ 1871 ἀρχιστράτηγος τοῦ ἐν Ῥώμῃ στρατιωτικοῦ σώματος. Διάδοχος ὧν ἦδη, ὁ Οὐμβέρτος ἦτο θερμὸς ὀπαδὸς τῆς μετὰ τῆς Γερμανίας συμμαχίας τῆς Ἰταλίας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν φιλόγαλλον πατέρα του.

ΚΑΘΩ. ΤΟΜΟΣ Ζ΄.

Τῆ 9 ἰανουαρίου 1878 ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ, καὶ ἐπὶ τὸν ἰταλικὸν θρόνον ἀνέβη ὁ Οὐμβέρτος. Ὁρκίσθη τῆ 19 ἰανουαρίου τὸν ὄρκον τῆς πίστεως εἰς τὸ πολίτευμα ἐνώπιον τοῦ ἡθροισμένου κοινοβουλίου, παρέσχεν ἀμνηστίαν τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων καὶ τῶν παρανομῶν τοῦ τύπου, καὶ ἠνέωξε τῆ 7 μαρτίου κατὰ πρώτην φοράν τὸ κοινοβούλιον. Κατὰ τὸ πέρας μᾶς περιοδείας, ἦν κατὰ τὸ φθινόπωρον ἐπεχείρησε μετὰ τῆς βασιλίσσης, εἰσελαύνων πομπιδῶς εἰς Νεάπολιν τῆ 17 Νοεμβρίου 1878 ἐτραυματίσθη ἐλαφρῶς εἰς τὸ ἄνω τοῦ βραχίονος δι' ἐγχειρίδιον ὑπὸ τοῦ μαγείρου Passanante, ἐνῶ ὁ πρωθυπουργὸς Καϊρόλης ἐπληγώθη βαρέως. Ὁ Passanante κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου τῆς Νεάπολεως εἰς θάνατον, ἀλλὰ βραδύτερον μετεβλήθη ἢ θανατικῆ ποινῆ εἰς ἰσόβια δεσμά.

Ἀπὸ τῆς 22 ἀπριλίου 1868 ὁ βασιλεὺς Οὐμβέρτος εἶνε νυμφευμένος μετὰ τὴν ἐξαδέλφην αὐτοῦ

ΒΙΚΤΩΡ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
διάδοχος τοῦ ἰταλικοῦ θρόνου.

Μαργαρίταν Μαριαν Θηρεσίαν (της οποίας την εικόνα μετά βραχείων βιογραφικών σημειώσεων έδημοσιεύσαμεν εν τῷ Δ' Τόμ. ἀρ. 16 τῆς Κλειούς). Ἐκ τοῦ γάμου τούτου

ἐγεννήθη τῇ 11 νοεμβρίου 1869 ὁ νῦν διάδοχος τοῦ ἰταλικοῦ θρόνου Βίκτωρ Ἐμμανουήλ, πρίγκηψ τῆς Νεαπόλεως, τοῦ ὁποίου τὴν εἰκόνα παρεδέσαμεν ἐνταῦθα.

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Υπάρχει, κατὰ τὸν ἡμέτερον πρὸ πάντων αἰῶνα, ἡ καλουμένη ἐπίσημος ἐπιστήμη, τῆς οποίας οἱ θεράποντες, ἀνά σύμπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον διεσπαρμένοι, ἀφιερῶσι ὅλον αὐτῶν τὸν βίον εἰς τὴν ἐξερεῦνησιν τῆς ἀληθείας καὶ οὐδὲν ἀποτελεσμα τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν ἀνακοινοῦσιν εἰς τὸ μέγα πλῆθος τῶν ἀμυήτων πρὶν ἢ βεβαιωθῶσιν ἀκράδαντως περὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ καὶ ὁμόφωνα παραδεχθῶσιν αὐτὸ ὡς γνήσιον καὶ διαρκές. Ἡ ἐπίσημος αὕτη ἐπιστήμη εἶνε σκεπτικὴ καὶ ὀφείλει νὰ εἶνε τοιαύτη, διότι ἡ δυσπιστία καὶ ἐπιφυλακτικότης εἶνε ἀκριβῶς ἡ ἀρίστη αὐτῆς ἀρετὴ. Μόνον διὰ τοῦ μεγάλου σκεπτικισμοῦ δύναται νὰ κατέχη ἐπαξίως τὴν ὑψηλὴν αὐτῆς περιωπὴν, καὶ νὰ εἶνε τὸ ἀσφαλές καὶ ἀναμάρτητον δικαστήριον, τὸ ἀνώτατον κριτήριον τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ ψεύδους. Ὑπὸ τοῦ σκεπτικισμοῦ τούτου ἐμποδίζεται ἡ ἐπίσημος ἐπιστήμη ν' ἀποφανθῇ ὁμοφώνως περὶ τοῦ ὑπνωτισμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο θεωρεῖ ὡς τὸ φρονιμώτατον νὰ συνιστᾷ ὑπομονὴν εἰς τὸ κοινὸν καὶ ν' ἀποφεύγῃ πᾶσαν πρόωρον ἀπόφασιν, μέχρις οὗ ἐπέλθῃ ἡ ποθητὴ ὁμοφωνία.

Ναί, θὰ μᾶς ἦτο εὐκόλον νὰ ὑπομῶμεν, ἂν ἐπρόκειτο περὶ τῆς θερμοκρασίας τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ἡλίου, ἢ περὶ τῆς μετατοπίσεως τοῦ ἄξονος τῆς γῆς, ἢ ἂν ἐπρόκειτο νὰ μάθωμεν ποίαν ἰδέαν ἔχουσιν οἱ ἀσπάλακες περὶ τῶν χρωμάτων. Εἰς τοιαῦτα ζητήματα τὸ κοινὸν ἔχει μεγάλην ὑπομονὴν· δὲν βιάζεται.

Ἀλλὰ προκειμένου περὶ τοῦ ὑπνωτισμοῦ τὸ πρᾶγμα διαφέρει. Γινώσκουμεν ὅτι ἐν αὐτῷ πρόκειται περὶ ἀρωστίας καὶ περὶ ὑγείας· ἠκούσαμεν τι καὶ περὶ ἐπιτυχούς θεραπείας νόσων, τῶς ἀνιάτων θεωρουμένων· ὡσαύτως δὲ περὶ κινδύνου καὶ περὶ ἀποτυχίας. Τὸ πρᾶγμα φαίνεται νὰ ἔχη μυστηριώδη τινὰ ἑλκυστικὴν δύναμιν. Καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου — ὁ ὑπνωτισμὸς παρουσιάζει ὑπὸ ἀναριθμήτους μορφὰς καὶ εἰς τὸ μὴ ἐπιστημονικὸν μέρος τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐκαστος γινώσκει αὐτὸν ὑπὸ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ὄνομα: ὡς βιολογίαν, ὡς μαγνητισμὸν, ὡς ὑπνοβατισμὸν. Ἦτο μάλιστα ἄλλοτε ποτε ἡ μεγάλη δύναμις, ἐφ' ἣ ὑπερηφάνεοντο φθονεροὶ ἀνεπιστήμονες ἀπέναντι τῶν ἐπιστημόνων καὶ σιωπηλῶς ἐδεῶρον αὐτοὺς σοφωτέρους ὄλων τῶν καθηγητῶν ἢ καὶ μεγαλοφώνως ἐξέφραζον τὴν περιφρόνησιν τῶν πρὸς τοὺς δοκισιόφους οἵτινες ἀρνοῦνται ἀπλούστατα πᾶν ὅ,τι δὲν δύνανται νὰ ἐξηγήσωσι. Πάντα ταῦτα διεγείρουσι τὴν περιέργειαν καὶ ἀφαιροῦσι τὴν ὑπομονὴν τοῦ κοινού.

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν δύναται πλέον νὰ σιωπηθῇ. Διὰ τοῦτο ἐδεῶρησα καλὸν νὰ προσπαθῶ κατὰ τὰς δυνάμεις μου, ὅπως δάσω σαφέστεραν τινὰ ἰδέαν τοῦ πράγματος, ὅπερ θάπτον ἢ βράδιον ἐξ ἀπαντός θὰ διαδοθῇ· θὰ ἐξηγήσω τὰ κυριώτερα καὶ οὐσιωδέστερα, συγχρόνως δὲ καὶ τοὺς λόγους δι' οὓς ἐπι-

κρατεῖ τοσαύτη διχογνωμοσύνη μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων. Ὡς ἀντικείμενον ὅμως τῆς παρουσίας πραγματείας μου ἐξέλεξα οὐχὶ τὸν ὑπνωτισμὸν, ἀλλὰ τὴν ψυχιατρικὴν μέθοδον. Αὐτὴν θεωρῶ ὡς τὸ σπουδαιώτατον ἐξ ὅλων, ὅσα συμπεριλαμβάνονται ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ὑπνωτισμοῦ. Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶνε τὸ ζήτημα, τοῦ ὁποίου ζητεῖται ἡ ἐξήγησις καὶ περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ σφοδροτάτη ἔρις. Ὅτι ὑφίσταται μία κατάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν δύνανται νὰ μετατεθῶσιν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῶα, καὶ ἡ ὁποία καλεῖται ὑπνωσις (Hypnose), ὁμολογεῖται καὶ ὑπὸ τῶν σκεπτικωτέρων ἐπιστημόνων τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ἀλλὰ τὸ μέγα ζήτημα εἶνε τὸ ἐξῆς: δύναται νὰ γείνη χρῆσις τῆς ὑπνώσεως πρὸς ἰασιν νοσημάτων; Πολλοὶ ἀρνοῦνται τοῦτο ἐντελῶς, ἄλλοι ὅμως ἀποκρίνονται: Οὐχὶ ἡ ὑπνωσις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἰατροῦει, ἀλλὰ διὰ τῆς ὑπνώσεως καθίσταται δυνατὴ ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ νέας τινὸς θεραπευτικῆς μεθόδου, τῆς ὁποίας ἡ ἐξάσκησις γίνεται ἤδη ἀπὸ πολλῶν αἰώνων, τῆς οποίας ἡ θεωρία ἀπὸ πολλοῦ ἤδη κατενοήθη ὑπὸ διορατικῶν ἐπιστημόνων, τῆς οποίας ὅμως ἡ γενικὴ ἐφαρμογὴ εἶνε παντελῶς ἀδύνατος. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ μιᾶς θεραπευτικῆς μεθόδου, ἣτις θεωρεῖται ὡς ὀπλιζούσα τὸν ἰατρὸν μὲ ἰσχυρὰ μέσα, ὅπου πρότερον ἔμενον ἀοπλος καὶ ἀμήχανος, καὶ ἣτις ὡς ψυχικὴ μέθοδος ἀπαιτεῖ τὰ αὐτὰ δικαιώματα ὑπάρξεως καὶ ἀναγνωρίσεως, οἷα κέκτηνται αἱ λοιπαὶ ἀνεγνωρισμένα μέθοδοι, ἡ χημικὴ καὶ ἡ φυσικὴ.

Εἰμπορῶ μὲ τρεῖς λέξεις νὰ ἐξηγήσω εἰς τοὺς ἀναγνώστας μου, τί δύναμις ἰαματικὴ εἶνε αὐτὴ ἡ καλουμένη «ψυχιατρικὴ» δύναμις: εἶνε ἡ δύναμις τοῦ προφορικοῦ λόγου, ἡ δύναμις δι' ἣς θεραπεύομεν τὸν τυφλόν, λέγοντες αὐτῷ «Ἀνάβλεψον!» τὸν κωφόν, λέγοντες «ἀκουσον!», τὸν παράλυτον; λέγοντες «Ἐγειραι καὶ περιπάτει!».

Ὅλοι, νομίζω, παραδεχόμεθα ὅτι ὁ ἄνθρωπος συνίσταται ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς. Εἴμεθα σχεδὸν βέβαιοι περὶ τούτου ὅτι κατὰ τι σπουδαῖον σημεῖον τῆς ἡμετέρας ζωῆς, δηλαδὴ μετὰ τὴν ἡμετέραν ζωὴν, θὰ γίνεται λόγος περὶ τινος «ὕλικου λειψάνου» τὸ ὁποῖον κατελίπμεν. Αὐτὴ εἶνε ἡ ἐπικρατούσα γνώμη, ἀκολουθοῦμεν δὲ καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα τοὺς συνήθεις ὅρους. Ἐν τούτοις ὅμως πᾶς ἄνθρωπος, ὅστις ἐπρόφερε ποτε τὰς λέξεις ταύτας μετὰ τινος σκέψεως, θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι δὲν εἶνε εὐκόλον νὰ φαντασθῇ τις τί εἶνε ἡ ψυχὴ καὶ πῶς συνδέεται μετὰ τοῦ σώματος. Πρὸ παντός ἄλλου ἐπεθύμουν νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνώστων μου εἰς τοῦτο: ὅτι ἡ γνώμη, καθ' ἣν φαντάζονται τινες τὸ σῶμα ὡς ἐν κιβώτιον καὶ τὴν ψυχὴν ὡς ἄλλο τι πρᾶγμα ἐγκεκλεισμένον ἐν τῷ κιβώτιῳ τούτῳ — ἡ τὸ μὲν σῶμα ὡς μέγα τι νευρόσπαστον, τὴν δὲ ψυχὴν ὡς ἀνθρωπάριον τὸ ὁποῖον τραβᾷ τοὺς σπάγους — βεβαίως δὲν εἶνε ἡ ὁρθή· καὶ ὅτι πρὸς τούτοις εἶνε πολὺ παρά-

τολμον νὰ παριστάμεν πρᾶγμα τι ὡς δυνατόν ἢ ὡς ἀδύνατον, στηριζόμενοι ἐπὶ ἐννοιῶν αἰτινες εἶναι πᾶν ἄλλο ἢ σαφεῖς καὶ εὐκατάληπτοι· καὶ ὅτι τέλος εἰς πρᾶγματα, περὶ τῶν ὁποίων δὲν δυνάμεθα νὰ λάβωμεν σαφῆ ἰδέαν ὡς λ. χ. περὶ τῆς σχέσεως τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, ἡ θεωρία εἶνε τίποτε καὶ τὸ γεγονός εἶνε τὸ πᾶν.

Εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαῖον νὰ διακρίνωμεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ δύο ἐνεργείας, τὴν σωματικὴν καὶ τὴν ψυχικὴν. Ἡ σωματικὴ ἐνέργεια εἶνε ἐκείνη, τῆς οποίας ἀντιλαμβάνομεθα διὰ τῶν αἰσθήσεων, ἡ πνευματικὴ δὲ ἢ ψυχικὴ εἶνε ἐκείνη, τὴν ὁποίαν διὰ τῆς ἐσωτερικῆς πείρας μανθάνομεν.

Δύναται τις κάλλιστα νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι αἱ δύο αὗται ἐνεργεῖαι εἶναι κυρίως δύο διάφοροι ὄψεις μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐνεργείας. Εἶνε ἐπιστημονικὴ ἀλήθεια ἀνεγνωρισμένη, ὅτι οὐδὲν συμβαίνει ἐν τῇ ψυχῇ χωρὶς νὰ συμβαίῃ συγχρόνως καὶ ἐν τῷ σῶμα· οὐδὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ σκεφθῇ χωρὶς νὰ συμβῆ εἰς τὸν ἐγκέφαλόν του καὶ τι, τὸ ὁποῖον δυνάμεθα ν' αντιληφθῶμεν μὲ τὰς αἰσθήσεις μας· ἂν λοιπὸν, ἀγαπητοῦ μου ἀναγνώστα, ὁμιλῶ πρὸς ὑμᾶς καὶ θέλω οἱ λόγοι μου νὰ ὄσας κάμουν ἐντύπωσιν, τότε πρέπει καθε μίαν λέξιν τὴν ὁποίαν προφέρω νὰ προξενῇ εἰς τὸ σῶμα σας αἰσθητὴν τινα μεταβολὴν. Αὐτὴ ἡ μεταβολὴ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ περιορίζεται εἰς τὸν ἐγκέφαλόν σας, ἀλλὰ δύναται νὰ ἦνε τόσο μεγάλη καὶ ἰσχυρά, ὥστε ὅλη ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματός σας, ὁ σφυγμὸς σας, ἡ θερμοκρασία τοῦ δερματός σας νὰ μεταβάλλεται. Τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους σᾶς λέγω. Δύναμαι μὲ μίαν μόνην ὀξέως προφερομένην συλλαβὴν νὰ αὐξήσω τὸν ἀριθμὸν τῶν παλμῶν σας ἐν τῷ πρωτολέπτῳ· δύναμαι μὲ μίαν λέξιν νὰ διαταράξω τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματός σας ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ καταληφθῆτε ἀμέσως ὑπὸ νεκρικῆς ἀχρότητος, ὑπὸ ἀναισθησίας, ὑπὸ ῥίγους ἢ καὶ ὑπὸ ἐμετοῦ. Ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ κάμωμεν τὴν δοκιμὴν, δὲν ἀμφιβάλλετε περὶ τῆς δυνάμεως τὴν ὁποίαν ἔχει ἕνας λόγος. Ἄλλ' ἀφοῦ παρεδέχεσθε ὅτι δι' ἐνός λόγου δύναται τις νὰ λιποθυμήσῃ, δηλαδὴ νὰ γείνη ἀρρωστος, διατὶ νὰ μὴ παραδεχθῆτε ὡς πιθανόν, ὅτι ἐπ' ἰσῆς δι' ἐνός λόγου δύναται ἀσθενῆς τις νὰ ἰατρευθῇ;

Εἰμπορῶ νὰ μείνω εἰς τὸ παράδειγμά μου. Ἐνας λόγος ἰατροῦσε πραγματικῶς πολλὰκις ἀσθενεῖς. Ἀναφέρω μόνον τὸ παράδειγμα τοῦ Dr. Rush, ὅστις διηγείται, ὅτι πλοίαρχός τις ἀγγλικοῦ πολεμικοῦ πλοίου, πάσχων ἀπὸ πολλῶν ἐβδομάδων ἐκ ποδάγρας καὶ κλινήρης ἂν, ἄμα ὡς ἤκουσε τὴν κραυγὴν «φωτιά! φωτιά!» ἐσηκώθη αἰφνης καὶ ἦτο ὑγιής. Ἀναφέρω τὸ παράδειγμα τοῦτο, διότι δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ στιγμιαίας ἀναστολῆς καὶ καταπαύσεως τῶν πόνων, ἀλλὰ περὶ ἐντελοῦς καὶ διαρκούς ἀποκαταστάσεως τῆς ὑγείας, καὶ μάλιστα ἐκ νόσου οἷα ἡ ποδάγρα, ἣτις ὡς γνωστὸν δὲν ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν κατὰ φαντασίαν νόσων.

Ὁ ἀναγνώστης θὰ μοὶ ἀντιπαρηγορηθῇ ὅτι ὁ λόγος ἐνταῦθα παῖζει δευτερευόν πρόσωπον, περὶ ποῦ τὸ πρόσωπον ἀγγελιαφόρου, ἐνῶ ἡ ὅλη ἐνέργεια ὀφείλεται εἰς τὸν τρόπον καὶ τὴν ἐκπληξιν· αὕτη δὲ εἶνε ἡ διὰ τοῦ λόγου προξενουμένη ψυχικὴ κίνησις. Αὕτη ἡ ψυχὴ τοῦ ἀσθενοῦς ἦτο ἡ ἰατροῦσα τὸ ἴδιον σῶμα. Καὶ ὅλη

ἡ ψυχιατρικὴ μέθοδος στηρίζεται ἐπὶ τῆς οὗτα ἐννοουμένης ἰσχύος, ἣν ἔχει ἡ ψυχὴ ἐπὶ τοῦ σώματος, ἐκκρινέστερον δ' εἰπεῖν, ἐπὶ τῆς στενοτάτης σχέσεως τῶν σωματικῶν καὶ τῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν. Περὶ τῆς μεγάλης ταύτης δυνάμεως τῆς ψυχῆς ἐπὶ τοῦ σώματος οὐδεὶς ἀμφιβάλλει — οἱ πλείστοι ὅμως θεωροῦσιν αὐτὴν περιωρισμένην ἐντὸς στενῶν ὁρίων.

Εἶναι πασίγνωστον ὅτι εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους μόνη ἢ σκέψις περὶ δυσάρεστον τινὸς πράγματος ἐπακειμένου προξενεῖ ἀνορεξίαν, ῥίγος καὶ φρενίαν, ἰδρώτα, καὶ ἄλλα ἔτι μᾶλλον δυσάρεστα ἀποτελέσματα. Περὶ τούτων οὐδεὶς ἀμφιβάλλει. Ὀλιγώτερον ὅμως γνωστὸν εἶνε τὸ γεγονός ὅτι ἀνδρῶπός τις, δεθείς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας καὶ καλυφθεὶς τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ μανδήλιον, εἶτα δὲ λαβὼν ἑλαφρὰ τινα κεντήματα εἰς τοὺς σφυγμοὺς καὶ νομίσας ὅτι ἠνεώχθησαν αἱ φλέβες του, ἀκούων δὲ συγχρόνως τὸν ῥοῦν χρομένου ὕδατος καὶ πιστεύων ὅτι ἦτο τὸ αἷμά του, ὅπερ ἐξέρρεεν ἐκ τῶν φλεβῶν του, ἀπέθανεν ἐντὸς ἡμισείας ὥρας. Τοῦτο θὰ φανῇ ἴσως ἀπίστευτον εἰς πολλοὺς, καὶ ὅμως εἶνε γεγονός ἰστορικὸν καὶ ἀληθέστατον.* Ὡσαύτως θὰ ἀμφιβάλλωσι πολλοὶ περὶ τῆς ἀξιοπιστίας ἀνθρώπου, λέγοντος ὅτι δι' ἰσχυρᾶς ἐντάσεως τῆς θελήσεώς του ἰατρεύθη ἐκ ποδάγρας. Ὁμοίως θὰ φανῇ ἀπίστευτον ὅτι ἄλλος τις διὰ μόνης τῆς ἰσχυρᾶς θελήσεώς του κατάρθωσε νὰ μὴ προσβληθῇ ὑπὸ ἐπιδημικῆς νόσου σχεδὸν ἀναποφεύκτου. Καὶ ὅμως ἀμφότερα ταῦτα βεβαιῶνται ἡμῖν ὑπὸ ἀνθρώπων τὰ μάλιστα ἀξιοπίστων, τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ τοῦ Καντίου τὸ δὲ δεῦτερον ὑπὸ τοῦ Γκαίτε. Τέλος δὲ τίς θὰ πιστεύσῃ εἰς ἐμέ, ἂν εἴπω ὅτι δι' ἰσχυρᾶς τινος προσταγῆς κατάρθωσα νὰ καταπαύσω ἀμέσως σφοδρὰν καὶ διαρκῆ αιμορραγίαν τῆς ῥινός;

Εἰς τὰ μνημονευθέντα παραδείγματα ἡ ἐνέργεια τῆς ψυχῆς γίνεται κατὰ τρεῖς διαφόρους τρόπους. Πρῶτον διὰ τῆς συγκινήσεως (τοῦ φόβου καὶ τῆς καταπληξέως), δεῦτερον διὰ τῆς θελήσεως καὶ τρίτον διὰ τῆς φαντασίας.

Αἱ ἐνεργεῖαι τῶν συγκινήσεων, τῶν ψυχικῶν κινήσεων, εἶναι αἱ μάλιστα ἀνεγνωρισμένα, διότι εἶναι συχνότατα καὶ φανερότατα. Πάντες γινώσκουμεν, πόσον ἰσχυρὰν ἐπίδρασιν ἔχουσιν ἐπὶ τοῦ σώματος ὁ φόβος, ἡ κατάπληξις, ἡ μανιώδης ὀργή, ἡ μεγάλη θλίψις καὶ ἡ μεγάλη χαρὰ. Ἐκ τῆς πολλῆς θλίψεως δύναται τις ν' ἀρρωστήσῃ, καὶ ὑπὸ τῆς χαρᾶς πάλιν νὰ ἰατρευθῇ. Αἱ ἀλήθειαι αὗται ἰσχύουσι γενικῶς — εἰ καὶ γίνεται κατάχρησις αὐτῶν εἰς τὰ μυθιστορήματα.

Καὶ περὶ τῆς ἰάσεως ἀνθρώπων θεραπευθέντων διὰ σφοδρᾶς τινος ψυχικῆς συγκινήσεως ἐκ μακροχρονίαν νόσων, οὐδεὶς ἀμφιβάλλει. Ἐκαστος γινώσκει παράδειγμα τι παραλυσίας, ἀφωνίας, κωφότητος κτλ., ἀφανισθεῖσης αἰφνης δι' ἰσχυρᾶς τινος κινήσεως τῆς ψυχῆς. Ὡσαύτως ἔχομεν καθ' ἡμέραν παραδείγματα θανάτων ἐνεργουμένων διὰ τῆς ἰσχυρᾶς ἐντάσεως τῆς θελήσεως. Ἐκαστος γινώσκει ὅτι ἀδύνατοι ἄνθρωποι ὑφίστανται πολλὰκις καταπληκτικούς κόπους καὶ μόχθους, ὅταν ἡ θέλησις των εἶνε ἀρκούντως ἰσχυρά. Πολλοὶ νεάνιδες, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ περιπατήσωσιν ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν χωρὶς νὰ καταβληθῶσιν ὑπὸ τῶν πόνων καὶ τοῦ

* Τὸ γεγονός τοῦτο ἐδημοσιεύθη καὶ ἐν τῇ Κλειού.

καμάτου, χορεύουσιν ἐπὶ τέσσαρας καὶ πέντε ἄρας χωρὶς νὰ κουρασῶσι.

Ὁ Κάντιος, ὅστις ὡς γνωστὸν εἶχεν ἀδύνατον σῶμα, λέγει ὅτι ἠσχολεῖτο διηλεκτικῶς εἰς τὸ νὰ διορθῶν τὰ ἐλαττώματα τοῦ σώματός του διὰ τῆς δυνάμεως τῆς θελήσεώς του. Δυνατὸν βῆχα, πόνους ἰσχυρούς, ὅλα

τὰ ἐνοχλήματα κατάρθωνε νὰ καταστέλλῃ καὶ νὰ καταπαύῃ. Πρὸς τοῦτο συνεκέντρωνε πολλάκις ὅλην του τὴν προσοχὴν εἰς ὀρισμένον τι ζήτημα, ἐσυλλογίζετο λ. χ. ἐπὶ μακρὸν τὸν Κικέρωνα, ἢ κατέμινε τὸ σιάλον του ἐπανειλημμένως καὶ ταχέως, μέχρις οὗ ἀπηλλάσσετο τοῦ ἐνοχλήματος. (Ἔπεται συνέχεια.)

Η ΔΟΥΛΕΙΑ ΕΝ Τῇ ΚΛΑΣΣΙΚῃ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΙ.

ΙΣ ὅλην τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἦτο διαδεδομένη ἡ γνώμη ὅτι «πρότερον», τοῦτ' ἔστι παρὰ τοῖς Ἑλλησὶ τῶν προτέρων αἰώνων, ὁ θεσμὸς τῆς δουλείας δὲν ὑπῆρχε.

Ἐνταῦθα ἀφίνομεν ἀνεξέταστον τὸ ζήτημα ἂν ἡ γνώμη αὕτη ἦτο τὸ λείψανον παναρχαίας τινὸς καὶ σχεδὸν ἀπηρησάσης παραδόσεως ἢ τὸ ἀποτέλεσμα ποιητικοῦ τινος ὄνειρου, ἐξ ἐκείνων ἅτινα ἀνέκαθεν παρίσταν τὰς παρελθούσας ἐποχὰς ὑπὸ τὰ ροδινώτατα χρώματα καὶ ἐπλάσαν τὸ παραμῦθι περὶ τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος, ἐν ἄκρᾳ ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐλεεινότητα τῆς τότε παρούσης πραγματικότητος.

Αἱ μαρτυρίαι τῶν συγγραφέων περὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἶναι ἀσαφεῖς καὶ ἐλλιπεῖς.

Ὅπως δῆποτε, ἂν ὑπῆρξέ ποτε ἐποχὴ ἄνευ δουλείας, ἡ ἐποχὴ αὕτη θὰ ἀνάγεται εἰς χρόνους παναρχαίους, περὶ ὧν οὐδεμίαν γνώσιν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν. Κατὰ τὴν ἠρωϊκὴν ἐποχὴν ἐδρίσκομεν πανταχοῦ δούλους ἀμφοτέρων τῶν γενῶν.

Ὅπως ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος ὅτι ἐν τῷ ἐν Ἰθάκῃ βασιλικῷ μεγάρῳ ὑπῆρχον δώδεκα δοῦλοι ἀλέθουσαι σίτον καὶ εἰκοσι ἀντλοῦσαι καὶ μετακομιζούσαι ὕδωρ.

Ἡ πληθὺς τῶν δούλων ἦτο τὸ μέτρον καδ' ὃ ἐμετρεῖτο ὁ πλοῦτος καὶ ἡ κοινωνικὴ θέσις ἐκάστης οἰκογενείας, ἀπαράλλακτα ὅπως βραδύτερον ἐν Ῥώμῃ, ἐνθα πολλοὶ πλούσιοι μόνον χάριν πολυτελείας διέτρεπον πολυαρίθμους δούλους, μέχρι τῶν εἰκοσι χιλιάδων πολλάκις συμποσούμενους.

Ἐκ τῶν περιγραφῶν τοῦ Ὀμήρου ἐξάγεται ἄνευ ἀμφιβολίας ὅτι αἱ σχέσεις τῶν δεσποτῶν πρὸς τοὺς ἑαυτῶν δούλους ἦσαν τότε ὅπως διόλου πατριαρχικαί, ἐνιστε δὲ μάλιστα φιλικαὶ καὶ σχεδὸν εἰτεῖν ἀδελφικαί — ἀκριβῶς ὅπως καὶ ἐν Ῥώμῃ κατὰ τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους, ὅτε ἦτο εἰσέτι ἄγνωστος ἡ περιφρόνησις ἐκείνη τῶν δούλων, ἧτις βραδύτερον ἀνεπτύχθη τοσοῦτον εὐρέως καὶ τοσοῦτον ἐπονειδίστως. Ὅπως ἡ ἀρχαία Ῥωμαία δέσποινα Λουκρητία κάθηται μεταξὺ τῶν δούλων τῆς νήδουσα καὶ διαλεγομένη πρὸς αὐτὰς οἰκείως, χωρὶς νὰ νομίῃ ὅτι διὰ τῆς οἰκειότητος ταύτης ταπεινοῦται τὸ μεγαλεῖον καὶ ἡ ἀξιοπρέπειά της, οὕτω καὶ ἡ ὀμηρικὴ βασιλόπαις Ναυσικάα ἐξέρχεται μετὰ τῶν δούλων ὑπηρετριῶν τῆς εἰς τὸν ποταμὸν, βοηθεῖ αὐτὰς εἰς τὴν πλῆσιν τῶν ἐνδυμάτων, ἔπειτα δὲ διασκεδάζει μετ' αὐτῶν καὶ συμπαίξει, ὡς μετ' ἴσων.

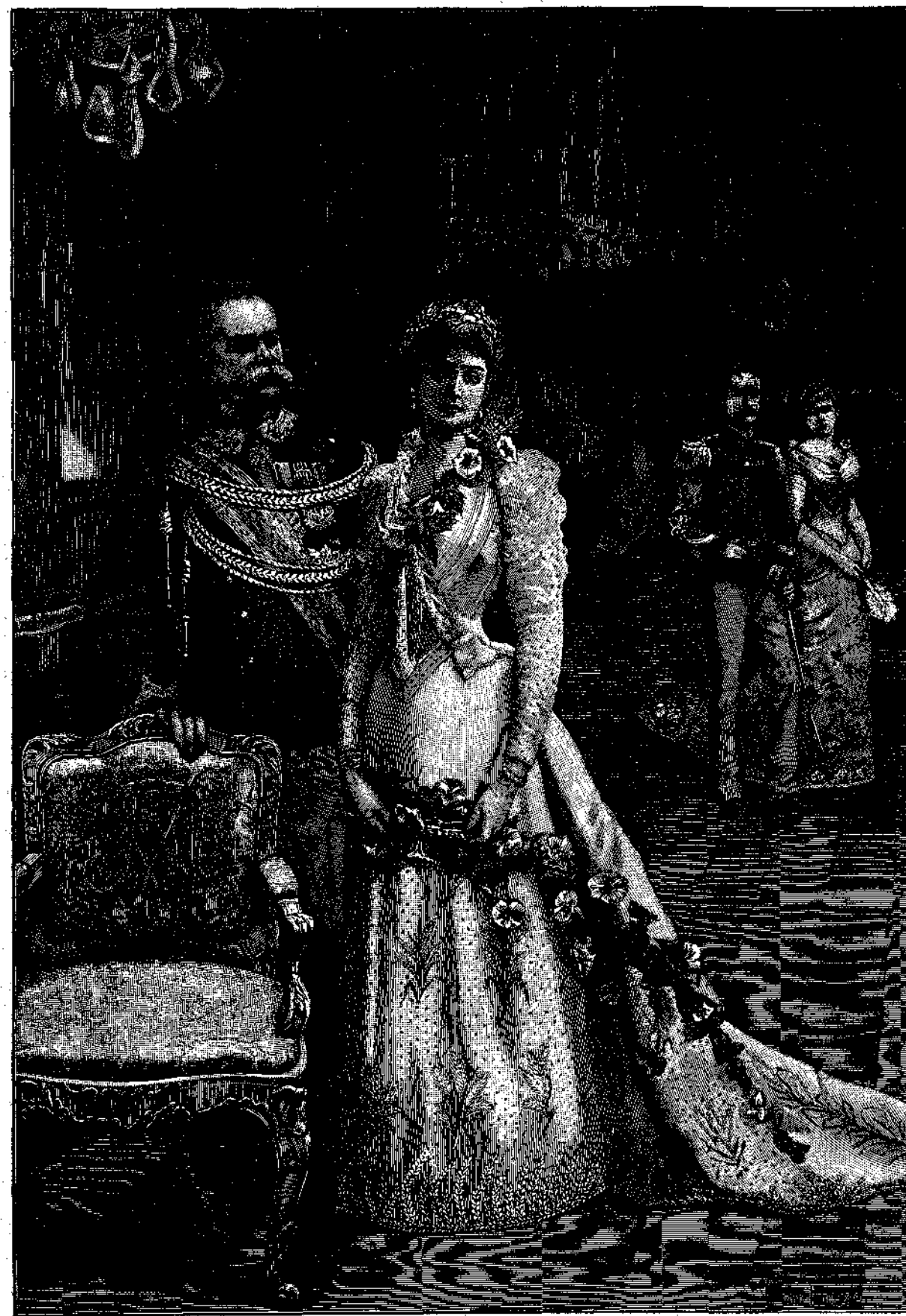
Ἡ συμπεριφορὰ καὶ οἱ τρόποι τῶν δούλων ὑπηρετριῶν παρὰ τῇ Ναυσικάᾳ οὐδέ τὸ ἐλάχιστον ἔχουν δεκνύουσι τῆς ἀμηχανίας ἐκείνης, ἢν πᾶσα σημερινὴ Ἀγγλὶς ἀπατεῖ ὡς ἐνδειξὴν εὐλαβείας ὄχι μόνον ἀπὸ τὰς θαλαμηπόλους τῆς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν κουβερ-

νάντα τῆς. Τοῦναντίον, αἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι γελῶσι, ἀλαλάζουσι καὶ θορυβοῦσι μετ' ὅλην τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀφέλειαν, ἢν παρέχει ἡ συναίσθησις τῆς ἰσότητος. Ἡ Ναυσικάα, ρίπτουσα τὴν σφαῖραν καὶ ἀποτυγχάνουσα, περιγελάται μάλιστα ὑπὸ τῶν δούλων ὑπηρετριῶν — εἰς τὰ ὄμματα μιᾶς σημερινῆς κυρίας, ἧτις θὰ κατεδέχετο νὰ συμπαίξῃ μετὰ τὰς «ἐλευθέρους» ὑπηρετριάς της, θὰ ἦτο τοῦτο «αὐθάδεια, θρασύτης αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων», ἀλλ' εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ Ὀμήρου ἦτο ἀπλούστατον καὶ φυσικώτατον δεῖγμα ἀνθρωπίνης ἀδωότητος. Ὅτε δὲ κατόπιν ὁ Ὀδυσσεὺς ἐξέρχεται ἐξ ὀπισθεν τῶν θάμνων μετὰ τὴν ἀλλόκοτον καὶ λασπωμένην στολὴν του, αἱ δοῦλοι αὐτὰ οὐδόπως μερμινῶσαι περὶ τῆς ἀμηχανίας τῆς δεσποίνης των, φεύγουσι τρέχουσαι καὶ κραυγάζουσαι ὡς μικρὰ παιδία. Δὲν εἶχον λοιπὸν νὰ φοβηθῶσι οὔτε κἂν ἀπλήν μομφὴν ἐκ μέρους τῆς δεσποίνης των διὰ τὴν συμπεριφορὰν των ταύτην.

Ἄλλον χαρακτηριστικὸν παράδειγμα τῆς ἀδελφικῆς ταύτης μεταξὺ δεσπότη καὶ δούλων σχέσεως: Τὸν Ὀδυσσεῖα, τὸν βασιλέα τῆς Ἰθάκης, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Τηλέμαχον περιπτύσσονται κατὰ τὸν χαρῆτισμὸν οἱ δούλοι καὶ αἱ πρεσβύτεραι δοῦλοι καὶ ἀσπάζονται αὐτοὺς εἰς τὰς κεφαλὰς καὶ εἰς τοὺς ὄμους.

Τὸν χοιροβοσκὸν Εὐμαῖον καὶ τὸν βουκόλον Φιλοῖτιον μεταχειρίζεται ὁ Ὀδυσσεὺς ὡς συναδέλφους, λέγων: «Θέλω νὰ εἰσθε φίλοι μου καὶ ἀδελφοὶ τοῦ Τηλεμάχου μου!»

Ἡ ἰδιόρρυθμος αὕτη σχέσις μεταξὺ δεσποτῶν καὶ δούλων ἐξηγεῖται ἰσως οὕτω: Οἱ καλῆτεροι δούλοι τῶν ἠρωϊκῶν χρόνων ἢ εἶχον αἰχμαλωτισθῆ ἐν πολέμῳ ἢ εἶχον ἀρπαχθῆ ἐν εἰρήνῃ ὑπὸ δουλοθηρῶν καὶ παληθῆ μετὰ ταῦτα. Ἡ συνείδησις λοιπὸν μεγάλης καὶ ἀγεφυράτου διαφορᾶς κατὰ τὸ αἷμα καὶ τὴν κοινωνικὴν θέσιν μεταξὺ δεσποτῶν καὶ τοιοῦτων δούλων δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναπτύχθῃ. Ἡ Εὐρύκλεια, ἡ δούλη ταμίη, ἧτις ἀνέδραψε τὸν Ὀδυσσεῖα, κατήγετο ἐξ εὐγενοῦς γένους. Ὁ Λαέρτης, ὁ πατὴρ τοῦ Ὀδυσσεῖως, εἶχεν ἀγοράσῃ αὐτήν, ὅτε ἦτο εἰσέτι νέα, ἀντὶ εἰκοσι βοῶν. Ὁ «θεῖος» χοιροβοσκὸς Εὐμαῖος κατήγετο μάλιστα ἐκ βασιλικῆς αἵματος, καὶ ἀπετέλει οὕτω ἄκραν καὶ τὸν ἡμέτερον αἰῶνα κατασχόνουσαν ἀντίθεσιν πρὸς τὸν Μαῦρον βασιλέα ἐν τῷ «ὄνειρον τοῦ σκλάβου» τοῦ Henry Wadsworth Longfellow («the slave's dream»). Καὶ αὕτη ἡ θέσις τοῦ χοιροβοσκοῦ εἰς τόσον μεγάλη καὶ πλούσια ἐδάφη ἦτο κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους σημαντικὴ ἰδιὰ δὲ ὁ δούλος χοιροβοσκὸς Εὐμαῖος εὕρισκετο τοῦλάχιστον εἰς τοιαύτην σχέσιν πρὸς τὸν βασιλικὸν δεσπότην του, εἰς οἷαν διατελεῖ σημερινὸς τις ἐλεύθερος ἐπιστάτης κτημάτων πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην. Ἐνῶ ὁ δυστυχὴς Μαῦ-

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ.

ρος βασιλεύς ἐν τῷ ποιήματι τοῦ Longfellow βασανίζεται καὶ μαστιγούται μέχρι θανάτου ὑπὸ τῶν χριστιανῶν βαίλων του, καὶ ἀκόμη κατὰ τὰς τελευταίας σιγμὰς τοῦ θανάτου του — ὡς τελευταίαν ὀπτασίαν τῶν σβεν-νυμένων ὁμμάτων του — βλέπει τὴν ἀφρικανικὴν πα-τρίδα του, τὴν γυναῖκά του, τὰ τέκνα του καὶ τὸν φρυ-άττοντα πολεμιστὴριον ἵππον του.

Εἰς τὸ δέκατον πέμπτον βιβλίον τῆς Ὀδυσσεΐας ὁ αὐτὸς χοιροβοσκὸς Εὐμαῖος διηγείται διεξοδικῶς, πῶς ἔγεινε δούλος. Ἡ τύχη του ἦτο διὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τυπικῆ· συγχρόνως δὲ ἀποκαλύπτει ἐν μέρει καὶ τὴν κακοήθειαν τῶν Φοινίκων, τοῦ ἀρχαιοτάτου τούτου λαοῦ τῶν μπακάλῃδων, οἵτινες πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἤξευρον νὰ κερδίζουν χρήματα καὶ προήγαγον τὴν δουλεμπορίαν εἰς μεγίστην ἀκμὴν.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐρωτᾷ, ἂν ἡ πατρίς τοῦ Εὐμαίου ἤρη-μώδη ὑπὸ ἐχθρῶν σιφῶν, ἢ μήπως συλληφθεὶς ὑπὸ ληστῶν μόνος ἀνευ βοήθειας ἀπήχθη εἰς ξένην χώραν καὶ ἐπωλήθη ὡς δούλος.

Ὁ δ' «ὄρχαμος ἀνδρῶν» σὺβάτης Εὐμαῖος ἀπαν-τῶν εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην περιγράφει τὴν ἠραϊαν τοῦ πατρίδα, τὴν νήσον Συρίην (ὡς τὴν σημερινὴν Σύρον), μὲ τὰ λαμπρότατα χρώματα. Βασιλεὺς τῆς νή-σου ἦτο ὁ πατὴρ τοῦ Εὐμαίου, ὁ Κτήσιος Ὀρμενίδης, ἐπεικέλος ἀθανάτοιςιν.

Ἐνθα δὲ (λέγει ὁ Εὐμαῖος) Φοινίκες ναυσίκλυτοι ἤλυθον ἄνδρες, τῶρα καὶ, μὲρὶ ἄγοντες ἀθήματα νηὶ μελαίνῃ· ἔσκε δὲ παρὸς ἑμοῖο γυνὴ Φοίνισσ' ἐνὶ οἴκῳ, καλὴ τε μεγάλη τε καὶ ἀγλαὰ ἔργα ἰδυῖα· τὴν δ' ἄρα Φοινίκες πολυπαῖπλοι ἠγερόπευον. κελ.

Αὐτὴ ἡ Φοίνισσα δούλη ὑπῆρξεν ἀσάυτως θύρα τῶν δουλοθηρῶν. Ἐνῶ ἡμέραν τινὰ ἐπανήρχετο ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ἀνηράγῃ ὑπὸ Ταφίων ληστῶν καὶ ἀπαχθεῖσα εἰς Συρίην ἐπωλήθη ἐνταῦθα εἰς τὸν Κτήσιον. Ἡ πατρίς αὐτῆς ἦτο ἡ πολύχαλκος Σι-δάων πατὴρ δὲ αὐτῆς ἦτον ὁ πλούσιος Ἀρύβας. Ἡ ἐν τῇ ξένη γῇ διαμονὴ δὲν τῇ εἶνε καθόλου εὐάρεστος. Ὁ πονηρὸς Φοίνιξ παρατηρεῖ ἀμέσως τὸν φλογερὸν τῆς πόδον τοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα τῆς καὶ ἐπὶ τούτου θεμελιώνει τὸ σχέδιόν του. Ὑπόσχεται εἰς αὐ-τὴν νὰ τὴν ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν πατρίδα τῆς Σιδάων, ἂν αὐτὴ θελήσῃ νὰ βοηθήσῃ αὐτὸν καὶ τοὺς συντρόφους του εἰς τὴν διαρπαγὴν τοῦ παλατιοῦ τοῦ Κτησίου. Τοῦτο συμβαίνει πράγματι· καὶ ὁμοῦ μὲ τὰ χρυσὰ σκεύη ἀρ-πάξουσιν οἱ λησταὶ καὶ τὸν μικρὸν Εὐμαῖον. Ἄνερος καὶ τρικυμία φέρουσι τὸ πλοῖον εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Ἰθά-κης, ἐνθα οἱ λησταὶ πωλοῦσι τὸν παῖδα εἰς τὸν βασιλέα Λαέρτην. Οὗτος ἀνέδρεψεν αὐτὸν ἐπιμελῶς καὶ τῷ ἐνεπιστεύθη τὴν θέσιν τοῦ σὺβάτου.

Ἡ δουλεία ἐν Ἑλλάδι κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρό-νους παρέχει δύο διαφορῶς τύπους.

Εἰς τὰ πλείστα δηλαδὴ ἑλληνικὰ κράτη εὐρίσκειται πλὴν τῆς κυρίως δουλείας καὶ ἄλλος τις θεσμός, ὅστις ὑπὸ τινὰς ἐκδόσεις ἀναμνήσκει τὴν δουλοπαροικίαν τῶν νεωτέρων χρόνων. Ὑπῆρχον δούλοι, οἵτινες δὲν ἀνήκον εἰς ἰδιώτας, ἀλλὰ εἰς τὸ κράτος. Ἡ πρώτη ἀρχὴ καὶ γένεσις τοῦ εἶδους τούτου τῆς δουλείας πρέ-πει νὰ ἀναχθῇ εἰς τοὺς χρόνους, καθ' οὓς τὸ σύνολον τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων ὑπεδουλώθη ὑπὸ τῶν καταλαβόντων τὴν χώραν ἑλληνικῶν φύλων. Ὅμοιον

τι δὲ συνέβαινε καὶ εἰς τὴν παρηνεακτικὴν Ῥώμην, ὅτε ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν γερμανικῶν φυλῶν, ἂν ὁ πολιτισμὸς τῶν ἠττηθέντων Λατίνων δὲν ἦτο πολὺ ὑπέροχος τοῦ τῶν νικητῶν. Συνέπεια τῆς ὑπεροχῆς ταύτης ἦτο ὅτι οἱ Γερμανοὶ περτυχθέντες τοὺς ὑπο-ταχθέντας Ῥωμαίους ἀπάλεσαν καὶ τὴν ἐθνικότητά των, εἰς τοῦτο δ' ἄλλως τε συνέτεινε καὶ ἡ ἐμφυτος εἰς τοὺς Γερμανοὺς κλίσις πρὸς τὸ ἀφομοιοῦσθαι. Εἰς ἄλλας δὲ ὁμοίας περιπτώσεις ἄλλα αἰτία ἐμπόδιον τὴν γενι-κὴν ὑποδουλώσιν καὶ ἀποκλήρωσιν τῶν ἠττηθέντων, ὡς λ. χ. εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Νορμαννῶν κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα συντελεσθεῖσαν κατάλυσιν τῆς κυριαρχίας τῶν Ἀγγλοσαξόνων. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ὁμοῦ Ἑλλάδι ἡ γε-νικὴ ὑποδουλώσις τῶν ἀρχικῶν κατοίκων ὑπὸ ἐισβαλ-λόντων νικηφόρων φύλων ἐπανελαμβάνετο κατὰ δια-φόρους χρόνους ἐν διαφόροις χώραις. Διὰ τοῦτο εὐρί-σκομεν σχεδὸν πανταχοῦ ἐν Ἑλλάδι — πρὸ πάντων ὁμοῦ παρὰ ταῖς δωρικὰς φυλαῖς — τὸν θεσμόν τούτον τῆς ἡμιδουλείας πλησίον τῆς πλήρους δουλείας. Ἐν Θεσσαλίᾳ οἱ δούλοι οὗτοι τοῦ κράτους ἐκαλοῦντο πε-νέσται, ἐν Κρήτῃ Κλαράται ἢ Ἀραμῶται, ἐν Ἡρακλείᾳ Μαριανδουνοὶ, ἐν Ἀργεὶ γυμνήται. Οἱ γνωστότατοι ὁμοῦ ἐκ τῶν δημοσίων τούτων δούλων ἦσαν οἱ τῆς Σπάρτης, οἱ καλούμενοι Εἰλωτες. Περί τούτων ἔχομεν καὶ τὰς περισοτέρας πληροφορίας.

Οἱ Εἰλωτες ἐκέκταντο ἀπέναντι τῶν πολιτῶν τῆς Σπάρτης τὴν προσωακτικὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν· τὸ δημό-σιον ὁμοῦ ἠδύνατο νὰ πωλήσῃ τοὺς δούλους τούτους τοῦ κράτους εἰς ἰδιώτας. Συνήθως ὁ εἰλωτὴς ἐλάμβανε κτήμα τι, τὸ ὅποιον ἐκαλλιέργει, καὶ ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τοῦ ὁποῖου ὑπεχρεοῦτο νὰ παραδίδῃ ἀρισμένον τι μέρος εἰς τὴν ἀρχὴν. Τὸ ἀρισμένον τοῦτο ποσὸν ἦτο ὀγδοή-κοντα καὶ δύο μέδιμνοι κριθῆς. Ἐκ τοῦ ἀκριβοῦς τού-του προσδιορισμοῦ ἐξάγεται λογικῶς ὅτι τὰ εἰς τοὺς εἰλωτας παραδιδόμενα πρὸς καλλιέργειαν κτήματα ἦσαν ἰσομεγέθη ἢ τοῦλάχιστον ἔφερον ἴσα εἰσοδήματα. Ἄγνο-εῖται ὁμοῦ πῶς ἦτον τὸ εἰσοδήμα ἐκάστου κτήματος καὶ πῶς τοῖς ἑκατὸν ἐκ τοῦ καθαροῦ κέρδους ὑπε-χρεοῦτο νὰ καταβάλλῃ ὁ εἰλωτὴς εἰς τὸν δῆμόσιον ταμεῖον. Ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἦτο πάρα πολὺ καταθλιπτικὸς ὁ φόρος οὗτος, διότι γνωρίζομεν ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν εἰλω-τῶν εἶχον ἀρκούντως σημαντικὴν περιουσίαν. Ἐν Θεσ-σαλίᾳ μάλιστα πολλοὶ ἐκ τῶν δημοσίων δούλων ἦσαν μεγαλήτεροι κεφαλαιοῦχοι ἢ οἱ ἐντελῶς ἐλεύθεροι πο-λίται.

Προσέτι ἐπεβαρύνοντο οἱ Εἰλωτες μὲ διαφορῶς ἀγγαρείας, ἰδίᾳ μὲ τὴν ἐργασίαν τῶν κωπηλατῶν εἰς τὸ ναυτικόν. Προσελαμβάνοντο δὲ καὶ εἰς τὴν στρα-τιωτικὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἀπετέλουν ἰδιαιτέρῳ τι στίφος ψιλῶν, ἦτοι ἐλαφρῶς ἀπλισμένων στρατιωτῶν, τοὺς ὁποῖους ὁ Σπαρτιάτης μὲ τὸν βαρὺν αὐτοῦ ὄπλισμόν ἐβλεπε μετὰ περιφρονήσεως καὶ χλευσῆς. Ἐνίστε ὁμοῦ, ἀλλὰ πολὺ σπανίως, οἱ Εἰλωτες ὑπρέτουν καὶ ὡς ὄπλι-ται, ἂν δὲ τυχὸν ἠρίστευον ἐν τῷ πολέμῳ ἀπλευθε-ροῦντο εἰς ἀνταμοιβὴν ὑπὸ τοῦ κράτους, καὶ ἐκαλοῦντο τότε νεοδαμῶδεις, ὡς νεωστὶ γενόμενοι δεκτοὶ εἰς τὸν δῆμον.

Αὐτὸ τούτο τὸ γεγονός, ὅτι οἱ Εἰλωτες προσελαμ-βάνοντο εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ἀρκεῖ νὰ κα-ταστήσῃ πιθανόν, ὅτι ἡ τύχη τῶν δούλων τούτων δὲν

ἦτο πάρα πολὺ σκληρὰ, ἐν συνόλῳ. Πράγματι κακο-ποιουμένους καὶ καταπιεζομένους δούλους δυσκόλως δὲ συγκατετίθετο νὰ ἐξοπλίσῃ ἡ πολιτεία, ἀφοῦ μάλιστα πᾶσα σπᾶσις τῶν εἰλωτῶν, κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ὑπερ-οχὴν αὐτῶν, ταχέως δὲ ἐλάμβανε φοβερὰς διαστάσεις. Γεγονότα δὲ τινὰ, ὑποδεικνύοντα δεινὴν τινα καὶ ἀπαύ-στως συντεινομένην ἐχθρότητα μεταξὺ τῶν ἐλευθέρων πολιτῶν καὶ τῶν εἰλωτῶν, παρεστάθησαν ἴσως καὶ ὑπὸ τῶν συγγραφέων διὰ σκοτεινότερων τοῦ δέοντος χρω-μάτων. Οὐχ ἦττον ὁμοῦ ἡ κυβέρνησις τῆς Σπάρτης φαίνεται ὅτι ἐδεῶρει τὴν πρὸς τοὺς εἰλωτας δυσπιστίαν ὡς τὴν ἀρίστην ἀρετὴν. Πᾶσαι αἱ πράξεις, πάντα τὰ κινήματα, πάντες οἱ τρόποι καὶ αἱ συνήθειαι τῶν εἰλω-τῶν ἐπεβλέποντο καὶ ἐπηγρυπνοῦντο αὐστηρῶς. Πάν-ἀσύντηδες καὶ ὑποκτον ἐν τῇ συμπεριφορᾷ των, πᾶσα αὐτῶν συνάδροσις ἢ συνασπισμὸς ἐπιμωρεῖτο ἀμέσως. Οἱ δημόσιοι δούλοι ἔπρεπε πάντοτε νὰ αἰσθάνωνται τρό-πον τινὰ τὸ ζῆρος τῆς πολιτείας ἐπικρεμῶμενον διηγε-κῶς ὑπεράνω τοῦ τραχίλου των.

Ὅτω λ. χ. καθ' ἃ διηγείται ἡμῖν ὁ Πλούταρχος, οἱ νεαροὶ Σπαρτιάται, πρὶν ἢ γείνωσι δεκτοὶ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ὄφειλον πρότερον νὰ δεῖξωσι τὴν ἰκανότητά των ἐν τῇ κατὰ τῶν εἰλωτῶν ἐπιδρομῇ, τῇ καλουμένῃ κρυπτεῖᾳ· ἐξεπέρνοντο δηλαδὴ κατὰ σώ-ματα, ἀπλισμένοι μὲ ζιφίδια, εἰς τὴν Λακωνικὴν, μετέ-βαινον ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἐκρύπτοντο εἰς διαφόρους κρύπτας καὶ παρεφύλασσον τοὺς εἰλωτας, τιμωροῦντες ἀμέσως διὰ τοῦ θανάτου καὶ τὴν ἐλαχίστην αὐτῶν ἀταξίαν.

Ἐπι μᾶλλον ἀποτρόπαιον τούτου εἶνε τὸ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου ἱστορούμενον ἐκ τῶν χρόνων τοῦ Πελο-

ποννησιακοῦ πολέμου — ἀπιστία πρωτάκουστος, ἥτις ὁμοῦ μετριάζεται κάπως ὑπὸ τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ Εἰ-λωτες ὀλίγον χρόνον πρότερον εἶχον δεῖξῃ ἐπαναστα-τικὰς διαθέσεις· Ἐν εἰσι ὀγδόφῳ τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε οἱ μὲν εἰλωτες εἶχον ἐξαιρετικῶς ἀγωνισθῆ ὑπὲρ τῆς πολιτείας, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Μεσσήνιοι κατεῖχον τὴν Πύλον, οἱ ἔφοροι, φοβηθέντες ἐπανάστασιν τῶν εἰλωτῶν, ἀπεφάσιον νὰ ἀπαλλαγῶσι τῶν γεννη-στατῶν καὶ μεγαλοφρονεστατῶν ἐξ αὐτῶν· ὄθεν ἀνήγ-γειλαν ὅτι ὅσοι αὐτῶν ἀξιοῦσιν ὅτι ἀνεδείχθησαν ἀρι-στοὶ ἐν πολέμῳ, δύνανται νὰ παρασταθῶσιν εἰς τὴν Σπάρτην ἵνα τύχωσι τῆς ἐλευθερίας. Καὶ παρέστησαν λοιπὸν δυσχίλιοι περίπου καὶ ἐστεφανώθησαν καὶ περι-ἤλυθον τὰ ἱερά ὡς ἡλευθερωμένοι. Ἄλλ' οἱ ἐπίβουλοι ἐκείνοι στέφανοι ἐκόσμησαν θυμάτων κεφαλὰς, καὶ μετ' ὀλίγον ἀπαντες οἱ ἄνδρες οὗτοι ἠφανίσθησαν, καὶ οὐδεὶς ποτε ἔραθε τινὶ τρόπῳ ἕκαστος ἐφονεύθη. Τὸ ἀπαίσιον τοῦτο γεγονός, τὸ ὅποιον εἶνε κατὰ δυστυχίαν ἀναμφισβήτητον, διότι ἱστορεῖται ὑπὸ ἱστορικοῦ συγχρό-νου, τοῦ Θουκυδίδου, μαρτυρεῖ ὄχι μόνον εἰς ποίαν ἀπανθρωπίαν ἀναγκάζονται ἐνίστε νὰ ἐξοκέλλωσι καὶ αὐτὰ τὰ εὐγενέστατα τῶν ἐθνῶν ἵνα διασώσωσι τὰ κυριαρχικὰ αὐτῶν δίκαια, ἀλλὰ καὶ ποία ἀκατανόητος μυστικότης ἐπεκράτει εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς Σπάρτης· διότι τελευταῖον ἡ δολοφονία τοῦ ταλαιπώρου τούτου πλήθους ἀνδρῶν γενναίων ἀπήτησε βεβαίως κολλοῦς συνεργούς, καὶ ὁμοῦ ὁ Θουκυδίδης, ὁ ἐπιμελέστατος ἐκείνος παντὸς πράγματος ἐξεταστής, δὲν ἠδυνήθη νὰ μάθῃ περὶ οὐδενὸς ἐξ αὐτῶν πᾶς ἀπέθανε· καὶ οὐδεὶς ἤσθετο, λέγει, ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστος διεφθάρη.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΠΑΡΑΔΟΣΙΟΝ ΣΥΜΒΑΜΑ ΤΟΥ ΔΟΚΤΟΡΟΣ ΤΖΕΚΥΛ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΑΙΔ. Υπὸ ΡΟΒΕΡΤΟΥ ΔΟΥΔΟΒΙΚΟΥ ΣΤΗΒΕΝΣΟΝ.

(Συνέχεια.)

Ὁ δικηγόρος ἐφάνη ἀναλαβὴν τὴν ἡσυχίαν τῆς ψυχῆς του διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ἥτις μὲ τοσοῦτον εὐνοϊκὸν φῶς διελεύκαινε τὴν παράδοξον σχέσιν, τὴν ὑπισταμένην μεταξὺ τοῦ Δρ. Τζέκυλ καὶ τοῦ Ἄυδ. Ἡρ-χισε μάλιστα νὰ μέμνηται ἑαυτὸν διὰ τὰς ἀδίκους ὑπο-ψίας, ἃς εἶχε συλλάβῃ κατὰ τοῦ φίλου του.

«Ἐχεις τὸν φάκελλον τῆς ἐπιστολῆς;» ἠρώτησεν εἷτα.

«Τὸν ἑκάουσα» ἀπήντησεν ὁ Τζέκυλ, «χωρὶς μάλιστα νὰ σκεφθῶ τί κάμνω — τόσο ζαλισμένος ἤμην. Ἀλλὰ δὲν ἔφερε κανέν γραμματόσημον. Ἡ ἐπιστολή μοι ἐνεχειρίσθη ὑπὸ ἰδιαιτέρου κομιστοῦ.»

«Μοῦ ἐπιτρέπεις νὰ κρατήσω τὴν ἐπιστολήν;» ἠρώ-τησεν ὁ Οὐττερσον.

«Κάπε ὅτι κρίνεις καλὸν καὶ εὐλογον. Ἐγὼ ἀπά-λεσα πᾶσαν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν ἑαυτὸν μου,» ἀπε-κρίθη ὁ Τζέκυλ.

Ὁ δικηγόρος ἐνέδθηκε τὴν ἐπιστολήν εἰς τὸ θυλά-κιόν του.

«Καλὰ,» εἶπε «δὲ σκεφθῶ. Καὶ τώρα, μίαν ἐρώ-

τησιν, Τζέκυλ: ὁ Ἄυδ ἦτο ἐκεῖνος, ὅστις σὲ παρεκίνησε νὰ γράψῃς τοὺς ὄρους ἐκείνους τῆς διαθήκης σου;»

Ὁ Δόκτωρ Τζέκυλ ἔγεινε κάτωχρος, σχεδὸν λιπόθυ-μος. Συνέσφιγγε σπασμωδικῶς τὰ χεῖλη καὶ κατένευσε.

«Ἦρουν βέβαιος,» εἶπεν ὁ δικηγόρος. «Ἐἶχε σκο-πὸν νὰ σὲ δολοφονήσῃ. Εὐχαρίστητε τὸν Θεόν, ὅτι τὴν ἐγλύτρωσες τόσο καλὰ. Εἶχες καλὴν τύχη!»

«Ἐἶχα κατὰ τί περισσότερο, πολὺ περισσότερο, Οὐτ-τερσον» ἀπήντησεν ὁ Δόκτωρ ἐπισήμως. «Ἐλαβα ἕνα μάθημα! . . . Θεέ μου, τί μάθημα ἦτον αὐτὸ ποῦ ἔλαβα, Οὐττερσον!» ἀνεφώνησε καὶ ἐκάλυψε τὸ πρό-σωπον δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν.

Ὅτε ὁ Οὐττερσον ἠτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς οἰκίας ταύτης, συνήντησεν ἐν τῷ προδρόμῳ τὸν ὑπηρετὴν Παῦλον καὶ ἀντήλλαξε μετ' αὐτοῦ ὀλίγας λέξεις «Γιὰ πές μου, ἀλήθεια, Παῦλε — σήμερον τὸ πρῶτ' ἤλθε κά-ποιος κ' ἔδωκ' ἕνα γράμμα εἰς τὸν Δρ. Τζέκυλ. Τὸν εἶδες; ποῖος ἦτον;»

Ἄλλ' ὁ Παῦλος διεβεβαίωτο ὅτι οὐδεμίαν ἐπιστολήν ἐκομίσθη εἰς τὴν οἰκίαν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην.

«Ούτε με τὸ ταχυδρομεῖο δὲν ἦλθε κανένα γράμμα. Μόνον μερικὲς ἡμεριίδες.» Προσέδθηκεν ὁ ὑπηρετής.

Ἡ διαβεβαίωσις αὐτῆ τοῦ ὑπηρετοῦ ἀνενόησε τοὺς φόβους καὶ τὰς ὑποψίας τοῦ Οὐττερσον. Ἐξ ἅπαντος ἡ ἐπιστολὴ θὰ ἐδόθη διὰ τῆς θύρας τοῦ εργαστηρίου — οὐδόλως ἀπίθανον καὶ νὰ ἐγράφη ἐν αὐτῷ τῷ γραφεῖῳ τοῦ Τζέκυλ. Ἄν τοῦτο πράγματι συνέβη, ἔπρεπε νὰ κριθῆ κατὰ διάφορον τρόπον — ἔπρεπε νὰ ληφθῆ μεγάλη προσοχὴ καὶ περίσκεψις.

Εἰς τὰς ὁδοὺς ἤκουσεν ὁ Οὐττερσον τὰς κραυγὰς τῶν παιδίων, ἀτινα ἐπάλουν ἑκτακτα παραρτήματα ἡμεριδων καὶ ἐφάναζον με ὕλας τῶν τῶν δυνάμεις: «Φρικῶδες κακούρημα! φόνος ἐνός μέλους τοῦ κοινοβουλίου!»

«Αὐτὸς λοιπὸν εἶνε ὁ ἐπικηδεὺς λόγος ἐνός παλαιοῦ φίλου καὶ πελάτου μου!» ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Οὐττερσον μετὰ πικρίας, «Καὶ τώρα φοβοῦμαι μήπως εἰς τὸν στρόβιλον αὐτοῦ τοῦ σκανδάλου ἀφανισθῆ καὶ ἐνός ἄλλου φίλου μου τὸ ὄνομα.»

Ἡ ἐπιστολὴ, ἣν ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ, ἤρχισεν ἤδη νὰ τὸν ἐμβάλλη εἰς ἀνησυχίαν. Ἦρχισεν ἤδη νὰ συλλογίζεται ὅτι ἀναλαβὼν τὴν τήρησιν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ἀνεδέχθη καὶ μεγάλην εὐθύνην. Αὐτὸς, ὁ παλαιός, ὁ πεπειραμένος δικηγόρος, ἠσθάνετο ἤδη τὴν ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ παρ' ἄλλου συμβουλὴν, ν' ἀγακινώσῃ καὶ εἰς ἄλλον τὸ βάρος τοῦ μυστικοῦ.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐσπέραν προσεκάλεσεν εἰς τὸ δεῖπνον τὸν ὑπάλληλόν του, κύριον Γκέστ. Ἀπὸ τριάκοντα καὶ ἐπέκειντα ἐτῶν ὁ κύριος Γκέστ ἦτο ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ δικηγόρου, ἐκέκτητο δὲ τὴν πληρεστάτην αὐτοῦ ἐμπιστοσύνην οὐ μόνον εἰς πράγματα τῆς ὑπηρεσίας ἀλλὰ καὶ εἰς καθαρῶς προσωπικὰς ὑποθέσεις.

Μετὰ τὸ δεῖπνον ἐκάθηγτο οἱ δύο οὗτοι κύριοι παρὰ τῇ θερμάστρᾳ· μετὰ αὐτῶν ἴστατο ἐπὶ μικροῦ τραπέζιου μία φιάλη παλαιοῦ οἴνου τοῦ Ὀπόρτου, ἐξαρέτου ποιότητος. Ἡ ὀμίχλη ἠπλοῦτο εἰσέτι βαρεῖα καὶ σκοτεινὴ ἀνὰ τὴν πόλιν· οἱ φανοὶ ὑπέλαμπον με ἀμυδρὸν καὶ ὑπέρυθρον φῶς· διὰ μέσου τῆς πυκνῆς καὶ ὀμίχλων ἀτμοσφαιράς ἤκοετο ὁ θόρυβος καὶ ἡ ταραχὴ τῆς μεγαλοπόλεως, ὡς ἡ ἠχὴ ἰσχυροῦ ἀνέμου. Ἄλλ' ἐν τῷ δωματίῳ ὑπῆρχεν εὐάρεστος θερμότης, φῶς, ἀναπαντικότης. Ὁ δυνατὸς πυρώδης οἶνος ἀπέδωκεν εἰς τὸν δικηγόρον τὴν ψυχικὴν γαλήνην καὶ ἡρεμίαν μετὰ τὰ ταραχώδη συμβάντα τῆς ἡμέρας. Ὁ Οὐττερσον ἠσθάνετο ἤδη τὴν ἀνάγκην νὰ ὀμιλήσῃ. Ὁ γηραιὸς ὑπάλληλος αὐτοῦ εἶχε πολλάκις ἐπισκεφθῆ τὸν δρ. Τζέκυλ, ἐγνώριζε καλῶς τὸν ὑπηρετὴν τοῦ Παῦλον, ἀναμφιβόλως δὲ θὰ εἶχεν ἀκούσῃ καὶ περὶ τοῦ Ἀῦδ, καὶ περὶ τῆς παραδόξου σχέσεως αὐτοῦ μετὰ τοῦ Τζέκυλ. Διατί λοιπὸν ὁ Γκέστ νὰ μὴ ἴδῃ τὴν ἐπιστολὴν; ἀφοῦ μάλιστα εἶχεν ἀνεγνωρισμένην ἰκανότητα εἰς τὸ νὰ κρίνῃ περὶ χειρογράφων. Ἐκτὸς τούτου θὰ ἔκαμνεν ἐξ ἅπαντος παρατήρησιν τινα περὶ τοῦ περιεχομένου τῆς ἐπιστολῆς, ἂν ἀνεγίνωσκεν αὐτήν. Ὁ δὲ Οὐττερσον εἶχε μεγάλην ὑπόληψιν εἰς τὴν εὐφύϊαν καὶ εὐδυσκρίσιαν τοῦ ὑπαλλήλου του.

«Εἶνε πολὺ θλιβερὰ αὐτὴ ἡ ἱστορία» ἤρξατο λέγων ὁ δικηγόρος, «αὐτὸς ὁ φόνος τοῦ Σιρ Δάνβερς Κάρου.»

«Πολύ, πολὺ θλιβερὰ» εἶπεν ὁ γραφεὺς. «Αὐτὴ ἡ ἱστορία ἔκαμε πανταχοῦ μεγάλην, φρικτὴν ἐντύπωσιν. Αὐτὸς ὁ φόνος εἶνε ἐξ ἅπαντος πράξις παράφρονος.»

«Περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἐπεθύμουν πολὺ ν' ἀκούσω τὴν κρίσιν σου, Γκέστ,» ἐξηκολούθησεν ὁ δικηγόρος. «Ἐδῶ ἔχω μίαν ἐπιστολὴν, γεγραμμένην ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κακούργου. Δὲν εἰδεύρω καθόλου, τί νὰ τὴν κάμω· εἶνε πολὺ λεπτὴ αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις καὶ ἀπαιτεῖ μεγίστην προσοχὴν καὶ περίσκεψιν. Ἴδου ἡ ἐπιστολὴ — ἀκριβῶς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον σὲ ἐνδιαφέρει πολὺ — τὸ αὐτόγραφο ἐνός κακούργου.»

Ὁ Γκέστ ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν εἰς χεῖρας, ἐπλησίασε τὴν καθήκλάν του πρὸς τὸ φῶς καὶ ἤρχισε νὰ ἐξετάζῃ τὸ ἔγγραφο μετὰ τῆς μεγίστης προσοχῆς. «Ὅχι!» εἶπε μετὰ τινος στιγμῆς, «ὁ φονεὺς δὲν ἦτο παράφρων, ἀλλὰ τὸ χειρόγραφο αὐτὸ εἶνε πολὺ παράδοξον.»

«Καὶ πολὺ παράδοξος ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅστις ἔγραψε τὴν ἐπιστολὴν,» προσέδθηκεν ὁ δικηγόρος.

Ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ταύτην εἰσῆλθεν ὁ ὑπηρετής φέρων μίαν ἐπιστολὴν εἰς τὸν κύριόν του, τὸν Οὐττερσον.

«Εἶνε ἀπὸ τὸν δρ. Τζέκυλ αὐτὴ ἡ ἐπιστολὴ;» ἠρώτησεν ὁ Γκέστ· «νομίζω ὅτι γνωρίζω τὸ γράμματόν του. Μήπως πρόκειται περὶ ιδιωτικῆς ὑποθέσεως, κύριε Οὐττερσον;»

«Ὅχι, καθόλου. Μὲ προσκαλεῖ αἴριον εἰς τὸ γεῦμα» ἀπήντησεν ὁ δικηγόρος, «θέλετε νὰ ἴδῃτε τὸ γράμμα;»

«Ναί, σὰς παρακαλῶ· μόνον μίαν στιγμὴν.»

Ὁ γραφεὺς ἔδθηκε τὰς δύο ἐπιστολάς ἐπὶ τῆς τραπέζης, τὴν μίαν πλησίον τῆς ἄλλης, καὶ συνέκρινε τὰ χειρόγραφα, γράμμα πρὸς γράμμα. «Σὰς εὐχαριστῶ, ἀρκεῖ,» εἶπε μετὰ τινος στιγμῆς, καὶ ἀπέδωκε τὰς ἐπιστολάς εἰς τὸν Οὐττερσον «αὐτὸ εἶνε ἐκτάκτως ἐνδιαφέρον αὐτόγραφο.»

Ἐπικολούθησε μακρὰ σιωπὴ, καθ' ἣν ὁ Οὐττερσον ἐφάνετο παλαιῶν πρὸς ἑαυτὸν. «Διατί ἀντιπαρεβάλετε τὰς ἐπιστολάς, Γκέστ;» ἠρώτησεν ἐπὶ τέλους.

«Δὲν θέλω νὰ σὰς το ἀπόκρύψω, κύριε Οὐττερσον,» ἀπήντησεν ὁ γραφεὺς μετὰ τινος ἀμηχανίας· «ὑπάρχει μία παραδοξοτάτη ὁμοίτης μετὰ τῶν δύο χειρογράφων. Εἰς πολλὰ γράμματα μάλιστα ἡ ὁμοίτης εἶνε σχεδὸν ταυτότης· μόνον ὅτι ἡ γραφὴ τῆς μίας ἐπιστολῆς εἶνε ἀκανόνιστος καὶ διάστροφος.»

«Αὐτὸ δὰ εἶνε παραδοξότατον!» εἶπεν ὁ δικηγόρος.

«Παραδοξότατον!» ἐπανελάβεν ὁ γραφεὺς.

«Ἐννοεῖται, Γκέστ, ὅτι περὶ αὐτῆς τῆς ἐπιστολῆς δὲν θὰ ὀμιλήσωμεν εἰς οὐδένα.»

«Ἐννοεῖται, εἰς οὐδένα,» ἀπήντησεν ὁ γραφεὺς.

Ἄμα ἐξελθόντος τοῦ Γκέστ ἐκ τῆς οἰκίας, ὁ κύριος Οὐττερσον ἠνέωξε τὸ σιδηροῦν ἑρμάριον καὶ ἐναπέθηκε τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸν μέγαν φάκελλον ὅστις περιεῖχε τὴν διαθήκην τοῦ δόκτορος Τζέκυλ. Ἀφοῦ ἐκλείδωσε πάλιν τὸ ἑρμάριον, ἐρρίφθη ὡς ἀπληπισμένος ἐπὶ τοῦ ἀνακλιντροῦ καὶ ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν του με ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας.

«Εἶνε δυνατόν;» ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, «εἶνε δυνατόν αὐτὸ τὸ πράγμα; ὁ Ἐρρίκος Τζέκυλ νὰ γείνη πλαστογράφος, χάριν ἐνός κακούργου;!»

VI.

Παρήλθον ἑκτοτε πολλαὶ ἐβδομάδες. Πολλὰν χιλιάδων λιρῶν γέρας ἐκρῦχθη πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ

Μ' ΑΓΑΠΑΙ — ΔΕΝ Μ' ΑΓΑΠΑΙ...

Κατὰ τὴν ἐλαιογραφίαν τοῦ Pram-Henningsen.

κακούργου. Ο φόνος του αρχαίου και σεβαστού μέλους του κοινοβουλίου εδωρήθη ως κοινόν ολοκλήρον της πόλεως δυστύχημα — άλλ' οδδὲ τὸ ελάχιστον ἴχνος ἐφαίνετο πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ ἀφανισθέντος φονέως. Πολλὰ φημι περὶ τοῦ παρελθόντος του ἤρχισαν νὰ διαδιδῶνται: — πράξεις ἀπιστοῦτος βαρβαρότητος καὶ ἀπανδρωπίας, ἀκολασία καὶ αἰσχουρήματα τοῦ χειριστοῦ εἰδους, σχέσεις μετ' ἀνδράπων τῆς ταπεινοτάτης καὶ δυσφημοτάτης τάξεως. Καὶ πανταχοῦ τὸ αὐτὸ ἀνεξηγητον μῖσος, ἡ αὐτὴ ἀκατανόητος ἀπέχθεια καὶ βδελυγμία ἀνεκαλύπτετο πληροῦσα τὴν καρδίαν παντὸς ἀνθρώπου, ἰδόντος τὸν Ἄυδ ἢ συναναστραφέντος μετ' αὐτοῦ. — Ἀλλὰ περὶ τῆς παρούσης αὐτοῦ διαμονῆς οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ δώσῃ οὐδὲ τὴν ἐλάχιστην πληροφορίαν. Ἄπὸ τῆς πρώτης, καδ' ἦν κατέλιπε τὴν ἐν Soho κατοικίαν του, τὸ τέρας ἐγένετο παντελῶς ἀφαντον καὶ ἀνήκουστον, ὡς ἂν εἰ μηδέποτε εἶχε ζῆσθ. Καὶ αὐτὸς ὁ Οὐττερσον συνῆλθε τρόπον τινὰ ἐκ τῆς ἀρχικῆς ταρχῆς του καὶ ἠσόχασε κάπως. Ἐλεγε καδ' ἑαυτὸν ὅτι ὁ παντελής αὐτὸς ἀφανισμὸς τοῦ Ἄυδ ἀκόμη καὶ μετ' τὸν θάνατον τοῦ παλαιοῦ φίλου καὶ πελάτου του, Σαρ Δάνβερς, δὲν ἦτο πάρα πολὺ ἀκριβὰ πληρωμένος. Τώρα πλέον, ἐκλιπούσης τῆς ἀπιστίας ἐπιδράσεως τοῦ Ἄυδ, ἤρχισεν ὁ δόκτωρ Τζέκυλ νὰ ζῆ νέαν ὄλωσ ζωὴν. Ἐξήρχετο ἐκ τῆς ἀπομονώσεως, ἤτις περιεβαλλεν αὐτὸν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἀνενώσε πάλιν τὰς σχέσεις του πρὸς τοὺς παλαιούς φίλους του, ἐφαίνετο πάλιν εἰς συναναστροφάς, ἐν τῇ οἰκίᾳ του ἐπεκράτει πάλιν ὡς ἄλλοτε μεγάλη φιλοξενία, ὅλοι οἱ φίλοι καὶ οἱ γνωστοὶ του ἐπεσκέπτοντο αὐτὸν συχνάκις καὶ ἐτύγχανον τῆς συνήθους, ὡς πρότερον, ὑποδοχῆς. Πρὸς τοῦτοις ἤρχισε πάλιν νὰ ἐπισκέπτεται τοὺς ἀρρώστους του, τοὺς ὁποίους εἶχε παραμελήσῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον, ἐξήρχετο συχνάκις εἰς περιπατὸν ἐπιτοκὸς ἢ ἐφ' ἀμάξης, ἐπήγαινε τακτικώτατα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἐφαίνετο πάντοτε προσπαθῶν νὰ εὐεργετῇ τοὺς δούλους. Τὸ ἀραιὸν του πρόσωπον ἀνέλαβεν αὖθις τὴν ἐκφρασιν τῆς ἡρεμίας, τῆς ψυχικῆς γαλήνης καὶ τῆς φιλανθρωπίας. Ἐπὶ ὄλο μῆνας ἐφαίνετο διατελῶν ἐν πληρεστάτῃ εὐρημίᾳ πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς ὄλον τὸν κόσμον.

Τῇ 8 ἰανουαρίου ἔδωκεν ὁ Δόκτωρ Τζέκυλ μέγα γεῦμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτο φυσικῶ τῷ λόγῳ παρῶν καὶ ὁ Οὐττερσον, προσεῖ δε, κατὰ πρόβητον φορὰν μετὰ πολλὰ ἔτη, καὶ ὁ Δόκτωρ Λάνυον. Ἐπὶ μακρῶν, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν λοιπῶν ζένων, ἐκάθητο οἱ τρεῖς οὗτοι φίλοι πίνοντες καὶ συνδιαλεγόμενοι ὁρεῖας, ὅπως ἄλλοτε κατὰ τὰς ἑβραίας ἡμέρας τῆς παλαιῆς καὶ στενῆς φιλίας τῶν.

Τῇ 12 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς περὶ τὴν ἑσπέραν ὁ Οὐττερσον ἠδὲλσε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν φίλον του Τζέκυλ, ἀλλὰ δὲν ἐγένετο δεκτός. Μετὰ δύο ἡμέρας ἐπανῆλθε πάλιν, ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν τῷ ἐπετράθη ἡ εἰσοδος. «Ὁ κύριος Δόκτωρ εἶνε ἀσθενής, καὶ δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἰδῇ κανένα» εἶπεν αὐτῷ ὁ ὑπρέτης Παῦλος.

Τῇ 15 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐδοκίμασεν ὁ δικηγόρος καὶ πάλιν, ἀλλ' ἔλαβε τὴν αὐτὴν ἀπάντησιν «ὁ κύριος Δόκτωρ δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἰδῇ κανένα.»

Ὁ Οὐττερσον, ὅστις ἐβλεπε σχεδὸν καδ' ἐκάστην ἡμέραν τὸν Τζέκυλ κατὰ τοὺς δύο τελευταίους μῆνας, ἐλυπήθη καὶ δυσηρεστήθη μεγάλως, ὅτι ἀπεπέμφθη ἤδη τρεῖς φορὰς ἀλληλοδιαδόχως. Τὴν ἀκόλουθον ἑσπέραν ἐπορεύθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Λάνυον.

Ἀμέσως ἐγένετο δεκτός. Ἀλλὰ φρικώδης ἐκπλήξις τὸν ἐπερίμενεν ἐνταῦθα. Οὐδέποτε εἰς ὄλην τὴν ζωὴν εἶχε παρατηρήσῃ τοσαύτην καὶ τοσαῦτο ταχέαν μεταβολὴν ἐν τῇ ὄψει ἀνθρώπου. Τὰ σημεῖα τοῦ θανάτου ἐφαίνοντο γεγραμμένα εἰς τὸ μέτωπον τοῦ Λάνυον. Ὁ πρό μικροῦ ἔτι ζωηρὸς καὶ εὐρωστος γέρον ἦτο ἤδη κάταχρος καὶ κάτισχνος, τὸ δέρμα του ἐκρέματο χαλαρὸν καὶ μαρμαμένον ἀπὸ τοῦ προσώπου του. Ἐφαίνετο αἰφνης κατὰ εἰκοσι ἔτη γεροντότερος. Ἀλλὰ δὲν ἐξέπληξε τὸν Οὐττερσον ἡ σωματικὴ κατὰπτωσις καὶ ἐξασθενώσις τοῦ Λάνυον τοσόν πολὺ, ὅσον ἡ ἐκφρασις τοῦ προσώπου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν του, ἧτις ἐμαρτύρει ἀπερίγραπτον ἀγωνίαν τῆς ψυχῆς, ἀπερίγραπτον φόβον καὶ τρόμον.

«Εἶνε ἰατρός» εἶλεγε καδ' ἑαυτὸν ὁ Οὐττερσον, «καὶ γνωρίζει ὅτι πλησιάζει ἡ τελευταία του στιγμὴ. Ἰσως αὐτὴ ἡ συναισθησις τὸν φοβίζει.»

Ἄλλ' ἀφ' ἑτέρου ἀνελογίζετο πάλιν ὅτι ἐξ ὄλων τῶν γνωστῶν του οὐδεὶς ἐφοβεῖτο τοσόν ὀλίγον τὸν θάνατον ὅσον ὁ Δόκτωρ Λάνυον. Καὶ πράγματι, ὅτε ἐξέφρασεν αὐτῷ τὴν λύπην του ἐπὶ τῇ ἀφανισθῆσῃ μεταβολῇ τῆς ὄψεως του, εὗρεν αὐτὸν ἐντελῶς ἀτάραχον ἐπὶ τῇ σκέψει τοῦ πλησιάζοντος τέλους του.

«Ἐλαβα ἕναν τρόπο, Οὐττερσον» εἶπεν ὁ Λάνυον μετ' ἀσθενῆ φωνὴν «ἀπὸ τῶν ὁποῖων δὲν θὰ ἀναλάβω πλέον. Τώρα πλέον εἶνε ζήτημα χρόνου, ὀλίγων ἑβδομάδων — ἴσως ὀλίγων ἡμερῶν. Ἐλθὲ καλὴν ζωὴν, μετὰ χάριτος, μετὰ φιλίας. Ἀπῆλθουσα τὴν ζωὴν μου — καὶ φιλῶ Οὐττερσον, τὴν ἀπῆλθουσα καὶ τὴν ἐχάρηκα. Καὶ ὅμως προσέθηκε μετὰ μεγάλης θλίψεως, «νομίζω, ὅτι ἂν ἐγνωρίζαμεν τὰ πράγματα, δὲν θὰ ἐλυποθώμεθα ἀν' ἀποθνήσκοντα.»

(Ἐπὶ συνέχεια)

ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΜΕΤ' ΑΛΛΗΛΩΝ

Μεθυστήριο ἀπὸ Ἐρωτοῦ Κλέϊω

(Συνέχεια)

Ὁ Καῖω ἤκουεν αὐτὴν τὴν ἀπῆλθουσα καὶ ἀγγλιστὸν ὀμίλιαν καὶ παρετήρει μετ' ἠδονῆς τὸ φράσον κοράσιον μετὰ τὸν ἐνδοξακόμοιο ὀφθαλμῶν.

«Τὰ λόγια σὰς ἀνεχοῦν μέσα σὴν καρδίᾳ μου», ἀπήντησεν ὁ Καῖω. «Σὰς ἠγλέω ὅτι εἰμπορεύεσαι νὰ ἐκφράξῃς τὰ αἰσθηματὰ σὰς μετὰ τοσόν ἀληθινὰ χρώματα.»

Ἡ Μερτσέδες ἰδοῦσα ὅλην τὴν ἐκπλήξι, ὅστις τὴν εἶχε ἐκπλήξῃ ἀπὸ τῶν ὁποῖων ἦτο ἐκπλήξι, τὴν ἀπῆλθουσα καὶ τὴν ἐχάρηκα. Ἐπὶ τῆς ἀπῆλθουσα καὶ τὴν ἐχάρηκα, ἀπῆλθουσα καὶ τὴν ἐχάρηκα, ἀπῆλθουσα καὶ τὴν ἐχάρηκα.

«Σὰς εὐχαριστῶ, κύριε κόρη!» Καὶ κατὰ τὸν γέλωτα ἐφάνη.

ὡς ἂν εἰ φοβουμένη μὴ ἀκουσθῶσιν ὅτ' ἄλλου τινὸς οἱ λόγοι τῆς. Ἦδη δὲ παρετήρησε τὴν Μερτσέδες, ἤτις ἀμέσως ἐχαμήλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ προσεπέθηκε νὰ λάβῃ ἀφελὴ καὶ ἀεάραχον ὄψιν.

«Πήγαινε, Μερτσέδες, νὰ ἰδῆς ποῦ εἶναι ἡ μητέρα καὶ ὁ πατέρας.»

«Ἄλλ' ἡ Μερτσέδες δὲν ἐκινήθη ἐκ τῆς θέσεως τῆς. Ὑψώσε δὲ μόνον τοὺς φρυοὺς, σινοῖε λέγουσαι: δὲν εἰσέρω ποῦ νὰ τοὺς εἶρω καὶ διὰ τί νὰ τοὺς ζῆρῶ. Θέλω νὰ μείνω ἔδω.»

«Δὲν ἀκούεις;» ἐφώνησεν ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλία. Ἡ Μερτσέδες ἐχαμήλωσε τὸ κάτω χεῖλος καὶ ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπόν τῆς πεισματῶδης. Οὐδὲ τώρα ἐκινήθη ἐκ τῆς θέσεως τῆς ἀλλ' εἶπε μόνον: «εἰδοποιήθησαν ἦδη.»

Ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλία ἠγοιμάζετο νὰ ἐκτραγῆ, ἀλλὰ συνεκράτησε τὴν ὀργὴν τῆς ἐνώπιον τοῦ Καῖω.

«Σὰς παρακαλῶ, κόρη μου, ὑπακούετε πρὸς χάριν ἐμοῦ» εἶπεν ὁ Καῖω πρὸς τὴν Μερτσέδες, παρακαλῶν αὐτὴν μᾶλλον διὰ τῶν βλεμμάτων ἢ διὰ λόγων.

Ἡ Μερτσέδες ἐκλινεν ἐδυνῶς τὴν κεφαλὴν καὶ προδύρησε κατὰ τὴν βήματα. Ἄλλ' ὅτε διέβη πλησίον τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς προσέλαβεν αὐτὴς τὴν πεισματῶδη τῆς ὄψιν.

«Ἀξίεραστον κοράσιον εἶνε ἡ μικρὰ — ἡ μεγάλη σὰς ἀδελφῆ» εἶπεν ὁ Καῖω, ἀφοῦ ἡ Μερτσέδες ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ δωματίου.

«Προσέτης καὶ ἀδύνατος εἶνε: εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς ἔσπεσε νὰ ζεῖρη νὰ φέρεται καλύτερα!» ἀπήντησεν ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλία, ἀσυνέτως ἐνδοῦσα εἰς τὴν ὀργὴν τῆς. «Ἀλλὰ ἂς ὀμιλήσωμεν περὶ ἄλλων πραγμάτων. Ἐπιστρέψατε λοιπὸν καὶ — χαῖρα — χαῖρα —»

Ἄλλ' αἱ μετ' ἐμφάσεως προσεπέθηκε αὐτὰ λέξεις ἀπήχσαν, καὶ ἡ συνοδεύουσα αὐτὰς ἐκφρασις τῶν ὀφθαλμῶν ἠφανισθῆ ἐπ' ἰσῆς ταχέως.

«Δὲν τελειώσατε ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἠθέλετε νὰ εἰπῆτε» παρετήρησεν ὁ Καῖω, καὶ πλησιάζας πρὸς τὴν νεανίδα ἤρπασε ταχέως καὶ μετ' ἀποτόμου σφοδρότητος τὴν χεῖρά τῆς. «Μόνον τὸ τέλος τῆς ὀμιλίας σὰς θὰ μοῦ δώσῃ νὰ ἐννοήσω — ἐντελῶς — ἂν εἶμαι εὐτυχής...»

Ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλία ὀπισθοχώρησε. Ἡ ὄψις τῆς ἀπέβλεπεν αἰφνης πᾶσαν ἐκφρασιν θερμότητος.

«Κλεμεντίνα Ἰουλία!» ἐφώνησεν ὁ Καῖω μετὰ τρυφερότητος καὶ εὐλακρῆσις.

«Μοὶ δίδετε ἐλπίδας καὶ μοὶ τὰς ἀφαιρεῖτε κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν. Εἶνε αὐτὴ δικαιοσύνη; εἶνε εὐγένεια; δὲν εἶνε σκληρότης;»

«Ἐγὼ σὰς ἔδωκα...» ἀπήντησεν ἡ νεανίς, καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐρωτήσεως ταύτης ἐδεικνυσε ψυχρότητα, ἤτις ἐνέβαλε τὸν Καῖω εἰς ἀδμονίαν.

Ἄλλ' αἰφνης ὑπερνηκῆσας τὴν ψυχικὴν του κατάστασιν καὶ ἀποβαλὼν πάντα δισταγμὸν εἶπε μετὰ ζέσεως:

«Ναί, μοὶ ἔδωκατε διὰ τῶν βλεμμάτων καὶ διὰ τῶν λόγων σὰς, καὶ μὴ νέα, ὅπως σεις, δὲν παῖξτε νὰ ἀποθνήσκω. Δὲν ὑπάρχει κατὰ τὴν ἀνεκδήλωτον μεταξύ μας εἰσῆτι, Κλεμεντίνα Ἰουλία, μετ' ὄλην σὰς τὴν πρώτην θρηνησιν;»

«Μὴ τάρτα, σὰς παρακαλῶ, κύριε κόρη!» ἐπρόφερον ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλία μετ' ἀκούσιον. «Θὰ μὴ ἀκούσων;! ἐκτός τοῦτου, εἶνε πρόσφατος εἰσῆτι ὁ θάνατος τοῦ ἀνδρός, ὅστις ἐμελλε νὰ εἶνε σύζυγός μου.»

«Πολὺ καλὰ, ἐκτὶνῶ τὰ αἰσθηματὰ σὰς: τὰ συμπεριφορὰ — ὅπως θέλετε, ὅπως ἐπιθυμεῖτε, θὰ κάμω. Ἀλλ' εἰπέτε μοι τοὺς λόγους ἡσυχῶν μετὰ λέξιν ἀπὸ τὴν ὁκοίαν νὰ ἐλπίσω. Δὲν θέλετε, κόρη μου; δὲν θέλετε, Κλεμεντίνα Ἰουλία;»

Τώρα παρετήρησεν αὐτὸν πάλιν μετὰ τὴν αἰνιγματῶδη ἐκείνην βλεμμάτῃ τῆς, αἵτινα πρὸ μικροῦ εἶχον ἐμβάλῃ αὐτὸν εἰς ἀδμονίαν, ἀλλὰ δὲν ἀπήντησε, μετὰ μίαν δὲ στιγμὴν εἰσῆλθεν ἡ Μερτσέδες εἰς τὸ δωμάτιον.

Τὰ περὶ τοῦ ταξιδίου σχέδια τοῦ Καῖω μετεβλήθησαν διὰ τῆς διφορούμενης συμπεριφορῆς τῆς Κλεμεντίνας Ἰουλίας. Ἡ διαμονὴ τοῦ ἐξετάθη πέραν τῶν δύο ἑβδομάδων καὶ καδ' ὄλον αὐτὸ τὸ διάστημα ἐπεσκέπτετο καθημερινῶς τὴν οικογένειαν Σλειβεν.

Ἄλλὰ καδ' ὄλον αὐτὸν τὸν χρόνον σπανίως εὐρισκεν εὐκαρίαν ν' ἀνταλλάξῃ πρὸς τὴν νεανίδα λέξεις ἀνευ τῆς παρουσίας μαρτόρων, καὶ τότε δὲ ὁσάκις ὁ Καῖω ἤνοιγε τὸ στόμα του, διὰ νὰ ὀμιλήσῃ περὶ τῶν μυστικῶν του πόδων, ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλία ἀπέστρεψε τοῦτο διακόπτουσα τὴν ὀμίλιαν του εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἢ ἀπαντῶσα μετὰ τρόπον ἀποθαρρυντικόν.

Καὶ ὅμως: ὁσάκις παρετήρει ὁ ἐνδιαφρόν τοῦ Καῖω πρὸς τὴν

ἀδελφὴν τῆς Μερτσέδες, καταλαμβάνετο ὑπὸ τινος ἀνηουχίας, ὑπὸ τινος αἰσθηματος ζηλοτοπίας, ἀπὸ τοῦ ὁποίου εἰς μάτην ἠγωνίζετο ν' ἀπαλλάξη. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ πλοῦμα ἐξεδηλοῦτο ἐν αὐτῇ κατ' ἰδιόρρυθμον τρόπον. Ἦτο ψυχρὰ, ὀλιγόλογος καὶ ἐν τῇ συμπεριφορᾷ τῆς ὀλιγώτερον τοῦ συνήθους εὐγενῆς. Καίτοι δὲ ἐβλεπε τὸν Καϊὺ πᾶσχοντα, καίτοι ἐκ τῶν βλεμμάτων του ἐβεβαίωσε ὅτι ἡ καρδία του αὐτὴν ἐπόθει, οὐδὲως μετέβαλλε τὴν ψυχρὰν συμπεριφορὰν τῆς, ἐνίοτε δὲ μάλιστα ἠγάρετο ἀποτόμως καὶ προφαινομένη ἀδιαθεσίαν κατέλιπε τὸ δωμάτιον καὶ δὲν ἐπανήρχετο πλέον κατ' ὄλην τὴν ἑσπέραν.

Ὁ Καϊὺ δὲν εὗρεκε πλέον τότε καρμίαν ἱκανοποίησιν ἐν τῇ μετὰ τῶν λοιπῶν συνδιαλέξει, ἀλλ' ἐκάθητο πλήρως ἀμφιβολιῶν καὶ ἀνηουχίας καὶ ἐπόθει τὴν στιγμήν τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκ τῆς οἰκογενείας, διὰ νὰ εἶνε τοῦλάχιστον μόνος μετὰ τῆς Ἰουλίας τοῦ σκέψους.

Πάντοτε προσηλωθεὶς πρὸς αὐτὸν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Μερτσέδες πλήρως βαρυνόμενοι σοβαρότητος, οὐσίας ἠκούστο τοὺς λόγους του. Ἀλλ' ὅταν καὶ αὐτὴ ἤνοιγε τὸ στόμα τῆς διὰ νὰ ὁμιλήσῃ, ἐφαίνετο ἀφέλῃς καὶ ἀδῶν κοράσιον, παραδιδόμενον μόνον εἰς τὰς ἐντυπώσεις τῆς στιγμῆς, ἀνευ σοβαρωτέρων σκέψεων καὶ διαλογισμῶν.

Ἐπανειλημμένως προσελάθονεν ὁ Καϊὺ νὰ διαρρήξῃ βίαιως τὰ δεσμὰ δι' ὧν ἐδεσμεύετο πρὸς τὴν Κλεμεντίνα Ἰουλιαν. Ἦρχισε

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΡΩΜΟΥΝΙΑΣ ΕΙΣΑΒΕΤ.

μόλις ὁρατὸν περὶ τὸ κεκλεισμένον στόμα τῆς Μερτσέδες, ἐπήρξε τὴν ὑπόψιν του. Αἰφνῆς συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἐπωφεληθῇ αὐτὴν τὴν ἀφορμὴν καὶ νὰ ἐξετάσῃ τὴν Μερτσέδες, ἐλπίζων διὰ τὰς δυνηθῆσιν ἰσως νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὴν ὡς συνεργὸν διὰ τοὺς σκοποὺς του.

«Μένω, διότι με δεσμεύετε, κόμησσα Μερτσέδες,» εἶπεν εἰρωνικῶς.

«Ἐννοεῖται!» ἀπήντησεν ἡ Μερτσέδες μετὰ προσπειρημένης σοβαρότητος.

Εἰς τὴν ἀπάντησιν ταύτην δὲν ἤξευρεν ὁ Καϊὺ τί ν' ἀνταπαντήσῃ. Ἀλλὰ τὸ εὐγλωττον κοράσιον ἔλαβεν ἀμέσως ἀντ' αὐτοῦ τὸν λόγον.

«Μένετε, κύριε κόμης φὸν Βιτοδορφ, διότι ἡ ἀδελφὴ μου, ἡ Ἰουλία, ἀφίνει τὸν ἥλιο νὰ λάμπῃ καὶ ὅσιω ἀπὸ τὰ παρασκήνια ἀφίνει κάπου κάπου καὶ τὴ βροντὴ νὰ βροντᾷ. Τὰρα λοιπὸν ἐπιθυμεῖτε ἐκ περιεργίας νὰ μάθετε ποῖον ἀπὸ τὰ δύο εἶνε γνήσιον, ὁ ἥλιος ἢ ἡ βροντὴ, ἢ μήπως εἶνε καὶ τὰ δύο ψεύτικα. Μάθετε λοιπὸν, διὰ τὴ βροντὴ εἶνε ἐξ ἀπαντος ψεύτικη. Εἶνε μόνον βροντὴ ἀπὸ τὰ παρασκήνια.»

Πλήρως ἐκπλήξως, ἀλλὰ καὶ μετὰ τινος συγχύσεως καὶ ἀμηχανίας ἀπεστήθησεν ὁ Καϊὺ τὸ κοράσιον. Ἀλλὰ ἡ ὄψις τῆς ἦτο τὴν φορὰν ταύτην ἐντελῶς σοβαρὰ. Ἦ ἀνοικτὴ καὶ καθαρὰ αὐτὴ γλώσσα,

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΡΩΜΟΥΝΙΑΣ ΚΑΡΟΛΟΣ Α'.

νὰ καταδικάζῃ ἐν τῇ καρδίᾳ του τὴν γυναῖκα, τῆς ὁποίας ἡ εἰκὼν ἐκυριεῖε τὴν ψυχὴν του, καὶ προσελάθει ν' ἀμυνθῇ πρὸς αὐτὴν. Ἀλλὰ τὰ συνασπόμενα ταῦτα κατέλειπον ἀμέσως τὴν καρδίαν του, εὐθὺς ὡς ἐβλεπεν αὐτὴν ἐνώπιόν του, καὶ ἤκουε τοὺς εὐφρεῖς λόγους τῆς, καὶ παρστήρει τὰ αἰνιγματώδη ἐκεῖνα βλέμματά τῆς, ἐν οἷς ὑπερρήφαινα καὶ ταπεινότης διεδέχοντο ἀλλήλας ὡς ἀστραπὴ ταχέια.

Ἐν τούτοις ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλία ἦτο πᾶν ἄλλο ἢ φιλάρεσκος. Ἐξεπληθεὶς οὐδέποτε μεταχειρίζετο μέσα πρὸς ἐπαύξεισιν τῶν φυσικῶν δειληγῶν τῆς. Ὁμοίως κατὰ τοῦτο πρὸς αὐτὸν τὸν Καϊὺ, μετὰ μόνην τῇ διαφορᾷ, ὅτι δὲν ἤδυνάτο ποτὲ νὰ ἐπιβάλλῃ ἐξαναγκασμῶν εἰς τὴν καρδίαν τῆς, καὶ παρεδίθετο ἀνευ ἀντιστάσεως εἰς τὰ μετ' ἀλλήλων συγκρουόμενα αἰσθηματα τῆς ὑπερηφανίας, τῆς συμπαιδείας καὶ ἀντιπαθείας καὶ εἰς τὰς μεταλλασσομένης ψυχικῆς διαθέσεως τῆς, ἐνῶ ἡ διηνεκῆς καὶ ὁμοιόμορφος ἡρεμία, ἣς διέκρινε τὸν Καϊὺ, ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα πνευματικῆς ὀριμότητος, ἐνιοχυθείσης διὰ τῆς μακρᾶς πείρας τοῦ κόσμου.

Ἡμέραν τινα πρὸ τοῦ γεύματος περιπάτει ὁ Καϊὺ μετὰ τῆς Μερτσέδες ἐν τῷ κήπῳ — ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλία κληθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς τῆς ἀρῆκεν αὐτοὺς μόνους. — Τότε τὸ κοράσιον εἶπεν αἰφνῆς μετὰ τὸ σύνθηρος χαριεντικῶν καὶ εἰλικρινῆς ὕφους του:

«Νομίζω ὅτι ἐβιάζεσθε ν' ἀναχωρήσετε! Καὶ ὅμως μένετε ἀκόμη εἰς τὸ Ἀμβουρζον περισσότερο τῆς μιᾶς ἐβδομάδος. Ἔχετε ἔργασίαν ἢ τίποτε ἄλλο;»

Ὁ Καϊὺ, ὅστις δὲν ἦτο εὐφρηνῶς ὡστε νὰ ἐκλάβῃ ὡς ἀφέλειαν τὴν ἐρώτησιν ταύτην, ἠρενήθως ταχέως διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ κοραίου. Εἰρωνικὸν τι μειδίαμα, ὅπερ ἐπλανᾶτο

ἡ ἀνευ προομιῶν καὶ μεταβάσεων, καθίστα πάλιν εἰς τὸν Καϊὺ δυσχερῆ τὴν ἐρεσιν τῆς δευτέρας ἀπαντήσεως. Ἀλλ' ἡ Μερτσέδες καὶ πάλιν ἔβρε τὰς καταλλήλους λέξεις μετ' εὐκολίαν καὶ εἶπε:

«Κύριε κόμης! εἶμαι ἀσημαντὸν κοράσιον, ἀλλὰ καλὸς φίλος, ὅταν συμπᾶθω πρὸς τινα. Ἐρωτᾶτέ με. Ζεῖρω διὰ ἐπιθυμεῖτε νὰ ἐμπιστευθῆτε εἰς ἀνθρώπων τινα τὰς σκέψεις σας.»

«Ναι!» ἀπήντησεν ὁ Καϊὺ, αἰσθανθεὶς τὴν εἰλικρινεῖαν καὶ τὴν ἀγαθότητα τῶν λόγων τούτων. «Ἐἶσθε καλὴ ἀξιαγάπητος κόρη καὶ συνετὴ συγχρόνως. Δέχομαι ἐθγνυμόνως τὴν πρότασιν σας. Τί φρονεῖτε . . . ἂν ἐνυμφευθῆν τὴν ἀδελφὴν σας;»

Ὡς κοπιετὰ μαχαίρια ἐσπάραζαν τὰ στήθη τῆς Μερτσέδες οἱ λόγοι οὗτοι. Τὸ δυστυχὲς κοράσιον μετ' ἀγωνίας ἠδυνήθη ν' ἀναπνεύσῃ. Ἦ ἀγαθότης τῆς καρδίας τῆς, μικρὰ δόσις περιεργίας καὶ ἡ ἀδῶα ἐπιθυμία τοῦ νὰ φανῇ σπουδαῖον πρόσωπον, παρῶν ὅτι εἰς τοὺς λόγους τῆς ἐκείνου. Ἀλλ' ὅτε ἤρθε ἡκουσε τὴν εὐθεῖαν καὶ ἀπροκάλυπτον ταύτην ὁμολογίαν τοῦ Καϊὺ, δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστειλῇ ἐλαφρὰν κρωγὴν.

«Ὡ, ὦ!» ἐπόφερε παρὰ τὴν δέλαισιν τῆς, καὶ ἀκουσίως ἐτίεσε διὰ τῆς χειρὸς τὸ στήθος τῆς.

Εἰς τὸ φάσιον πρόσωπον τοῦ Καϊὺ ἐξωγαυρήθη ὀλίγη καὶ ἐκπληξίς συγχρόνως.

«Τί ἔχετε, κόμησσα;» ἠρώτησε περιδεῆς, «Πιστεύετε ὅτι ἡ ἀδελφὴ σας δὲν ἀναπαύεται πρὸς τὸ αἰσθημα ὅπερ τρέφω πρὸς αὐτὴν, ἢ ὑποδέεστε ὅτι ἐγὼ δὲν εἶμαι ἱκανὸς νὰ καταστήσω τὴν ἀδελφὴν σας εὐτυχῆ;»

«Σεῖς — Σεῖς, ναί» — ἐπόφερεν ἡ κόρη μετὰ δυσκολίας. «Ἐβε-

βαίως εἶσθε ἱκανὸς νὰ δώσετε εἰς ἄλλους τὸν ἐπίγειον παράδεισον. Ἀλλὰ — ἀλλὰ! Ἀλλ' ὄχι! Δὲν κάνω καλά, συγχωρήσατέ με, κύριε κόμης, καὶ ἀπαλλάξατέ με ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν, τὴν ὁποίαν ἀνέλαβα διὰ τῆς ὑποσχέσεώς μου. Πῶς εἴμπορᾷ ἐγὼ νὰ κρίνω ὀρθῶς περὶ οἴου δήποτε πράγματος; Ἐγὼ, ἡ ὁποία δὲν ἔχω καρμίαν πείραν τοῦ κόσμου! Ὅχιτε δικαίωμα ἔχω —»

«Ὡ, ὄχι, εἴμπορεῖτε πολὺ καλά νὰ κρίνετε· εἶσθε παρὰ τὴν ἡλικίαν σας ἐκτέκτως ὄριμος, καὶ τὴν ἑλλειψιν τῆς πείρας ἀναπληροῖ ἡ νοημοσύνη καὶ ἡ εὐαισθησία σας, ἡ ἐμφυτος αἰσθησις τοῦ ὀρθοῦ καὶ τοῦ μὴ ὀρθοῦ.»

«Λοιπὸν» εἶπεν ἡ νεάνις μετ' ἀποφασιστικότητος «Σὰς λέγω λοιπὸν, ὅτι κατὰ τὴν ἰδέαν μου — ἂν δὲν ἀπαύμαι — ἡ ἀδελφὴ μου ἔχει μὲν βεβαίως χαρακτῆρα καὶ εἶναι πλήρως ἀφοσιώσεως εἰς τὰ καθήκοντά τῆς, ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ ἀγάπην, ἔρωτα! . . . μόνον ἡ λέξις «ἀγάπη» τῇ εἶνε γνωστῇ.»

Ὁ Καϊὺ ἐξεπλάγη — ἐξεπλάγη, διότι ἤκουε τὰς ἰδίας του ἀμφιβολίας καὶ ὑποψίας ἐπιβεβαιωμένας ὑπὸ τοῦ νεαροῦ καὶ ἀπειροῦ κοραίου. Κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ἐχώρισε τὸ ψυχρὸν λογικὸν ἀπὸ τῶν ὁρμῶν τῆς καρδίας του, τοῦδ' ὅπερ σπανίως ποιοῦσιν οἱ ἐμπειροῦς ἔραυνες.

Ἐπαντάξτεο τὴν μικρὰν τοῦ Καρμελίταν, τὴν ὁποίαν μετὰ τοσοῦτον ἀπειροῦ στοργῆς καὶ τρυφερότητος ἠγάπα, ἀναπαυομένην εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ κλαίουσας, ἐβλεπε δὲ συγχρόνως τὴν ψυχρὰν ὄψιν τῆς γυναίκος, ἣς — εἰ καὶ συνεπέια ἰσως τῆς πείρας ἦν ἔλαβε καὶ τῆς διαψεῖσεως τῶν ἐλπίδων τῆς — οὐδὲν ἄλλο ἐγίνωσκε καὶ οὐδὲν ἄλλο εἶχεν ὅπ' ὄψει εἰ μὴ τὸ ἐγὼ τῆς.»

«Δὲν δύναται νὰ ἀγαπήσῃ» ἐπανελάμβανε κατ' ἑαυτὸν ὁ Καϊὺ σιωπηλῶς. Τῷ ἐφαίνετο ἤδη ὅτι ἴστατο ἐνώπιον ἀβύσσου. — Καὶ ὅμως — δυσχερεστεῖο διὰ τὴν πληροφορίαν ἣν ἔλαβε καὶ ἀφρίζετο σχεδὸν κατὰ τῆς πληροφορησῆσός αὐτόν.

Αἰωνίως ἄλυτον μένει τὸ αἰνίγμα, διὰ τί ὁ δημιουργὸς ἐνεφύτευσεν ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων τὸ ἐνοτικὸν τοῦ μὴ ὀρθοῦ καὶ τοῦ διαστρόφου μετὰ τοσοῦτον βαθείας καὶ ἀναποσκάστους ρίζας.

Ἵποσκάπτωμεν αὐτὰς ἐνίοτε, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκπαύωμεν αὐτὰς ἐντελῶς, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον τρέφωμεν καὶ αὐξάνωμεν αὐτὰς διὰ σκέψεων κολακευουσῶν τὴν ἡμετέραν φιλαντίαν.

Ἀπὸ τοῦτο ἔπαυσεν ὁ Καϊὺ, ἀπὸ τοῦτο συνέβαιναν ἤδη εἰς τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, ὅστις εἰς ὅλας τὰς ἄλλας περιστάσεις ἤξευρε νὰ εὗρεται μετὰ νηφελωτάτης φρονήσεως τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ δίκαιον.

«Ἐπανέρχομαι εἰς τὸ ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἐδίξασαμεν, κόμησσα,» ἤρχισεν ὁ Καϊὺ, νικηθεὶς πάλιν ἀμέσως ὑπὸ τοῦ πάθους. «Βλέπετε τὰ πράγματα διὰ τοῦ ἰδικοῦ σας κρίματος. Σεῖς αἰσθάνεσθε μετὰ περισσοτέρας ζωηρότητος ἢ ἡ ἀδελφὴ σας, διότι εἶσθε καὶ νεώτερα. Ἦ ἐκφρασίς σας ἦτο πολὺ αὐστηρὰ. Δὲν πρέπει νὰ κρίνετε ἔσπον ἀδίκως.»

Ἦ Μερτσέδες ὄψισε τοὺς φημούς. Ἦδελε νὰ ἀπαντήσῃ, ἀλλ' ἐχαμήλωσε μόνον τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἀνέβλυσαν δάκρυα. Δὲν ἦσαν δάκρυα διαψευσθέντος ἔρωτος — ταῦτα ἔβρυσαν βαρύτερον μετὰ διπλάσιας σφοδρότητος — ἀλλ' ἦσαν δάκρυα μετανοίας, τὰ ὁποία ἀνέβλυσαν ἐκ τῆς εὐγενούς ταύτης καρδίας!

Ἦ ταραχὴ τοῦ Καϊὺ δὲν εἶχε διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τῆς. Δὲν ἤκουσε μόνον τοὺς λόγους του, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἠσδάνθη. Ὁ Καϊὺ ἠγάπα τὴν ἀδελφὴν τῆς, καὶ αὐτὴ, ἡ Ἰουλία, ἠγάπα ὡσαύτως τὸν Καϊὺ. Καὶ τῶρα αὐτῇ, ἡ Μερτσέδες, ἔρριψε σπινθηρὰς δυσπιστίας μεταξὺ αὐτῶν καὶ κατέστρεψεν ἰσως τὰς ἐλπίδας ἀμφοτέρων!

«Ἐἶσθε τεταραγμένη;» ἠρώτησεν ὁ Καϊὺ ταχέως καὶ μετὰ πεινωμένην φωνὴν. «Σὰς παρακαλῶ, μὴ κλαίετε! Τί ἔχετε; τί σας ἐλύπησε;»

Ὀδμηρία ἀπάντησις. Κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ἠκούσθη ὁ κρότος πλησιαζόντων βηματίων καὶ ὁ Καϊὺ ἐπανελάβε τοὺς λόγους του μετὰ περισσοτέρας θερμότητος.

«Ἦμην ἀπερίσκεπτος, ἤμην ἀνόητος. Ἔχετε δίκαιον» εἶπε μετ' ἀγωνίας ἡ κόρη «λησμονήσατε ὅτι σὰς εἶπα.»

Καὶ ταχέως ἐγερόθεισα ἐγένετο ἀφαντος μεταξὺ τῶν δένδρων. (Ἔκτεται συνέχεια.)

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ.

- 1. ΒΙΚΤΟΡ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΤΟΥ ΙΤΑΛΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ (ἐν σελ. 81).
- 2. Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ, μετὰ βιογραφίας (ἐν σελ. 85).
- 3. Μ' ΑΓΑΠΙΑΙ — ΔΕΝ Μ' ΑΓΑΠΙΑΙ... Κατὰ τὴν ἐλαογραφίαν τοῦ Pram-Henningsen (ἐν σελ. 89).
- 4-5. Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΡΩΜΟΥΝΙΑΣ ΕΙΣΑΒΕΤ καὶ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΡΩΜΟΥΝΙΑΣ ΚΑΡΟΛΟΣ Α'. (ἐν σελ. 92).

Ῥωμουνίας ὡς βασιλείου καὶ ἡ στέψις τοῦ ἡγεμόνος Καρόλου ὡς βασιλέως, τῇ 10 Μαΐου 1881.

Ὁ πανηγυρισμὸς τῆς εικοσιπενταετηρίδος ταύτης δὲν εἶνε ἀπλῆ χρονολογικὴ ἐπιμνημόσυμος ἑορτὴ, ἀλλ' ἐθγνώμων πανηγυρισμὸς τῆς δράσεως ἀγαθοῦ ἡγεμόνος ἀφιερῶσαντος ἑαυτὸν ὅλον εἰς τὴν εὐημερίαν τοῦ ἔθνους του.

Ἦ ἐν Βουκουρεστίῳ ἑλληνικὴ παροικία θέλουσα νὰ συμμετάσχῃ τῆς χαρᾶς τῆς χώρας ἐν ἡ φιλοξενεῖται καὶ νὰ διατρανώσῃ τὰ αἰσθηματα τῆς ἀγάπης πρὸς τὸ ἔθνος μετ' οὐ οἱ Ἕλληνες συνδέονται διὰ δεσμῶν αἱματος καὶ ἀναμνήσεων, καὶ θρησκείας καὶ συμπερόντων, πρὸς δὲ τὸν βαδὺν αὐτῆς σεβασμὸν πρὸς τὸν ἀνακτα τοῦ ἔθνους τούτου, συνελθούσα ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς αὐτόδι ἑλληνικῆς πρεσβείας ἐξελέξατο ἐπιτροπεῖαν ἐκ τῶν κκ. Ν. Χρυσοβελάνη, Χρήστου Ζάππα, Ἀρ. Βοσκάφ, Μ. Βρετοῦ, Β. Παπαζόγλου, Ἀθ. Νικολοπούλου καὶ Π. Καραβία, ἣς παρουσιασθεῖσα εἰς τὰ ἀνάκτορα συνεχάρη ἐν ὀνόματι τῆς ἑλλ. παροικίας τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα Κάρολον ἐπὶ τῇ εικοσιπενταετηρίδι τῆς εἰς τὸν ὄρθον ἀναρρήσεώς του. *)

*) Εἰκόνα καὶ ἐκτενὴ βιογραφίαν τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης τῆς Ῥωμουνίας ἣς πρὸς τῷ βασιλικῷ στέμματι φορεῖ καὶ τὸ στέμμα τῶν Μουσαῶν εἶνε δὲ περιώνυμος ὡς Κάρμεν Σίλβα, ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῷ ἀρ. 3 τοῦ ἔτους 1880.

Η αιχμαλωσία του Ροσσίνι. Ήν το έτος 1821 η Νεάπολις ήγε μεγάλην έορτήν άναμένοσα τον Ροσσίνην, τον δειον Ροσσίνην, και όλων αι καρδιαί έπαλλον εκ χαράς.

Όπου δύο άνδρωποι συνητώντο ώρμικον περι του Ροσσίνη και πανταχού έπαίζοντο αι τον Ήκαλόν τόση καταγοητεύουσα συνθέσεις εκείνου. Τέλος άφίκετο ο Maestro άτελείωτοι ζητωκραυγαί υπεδέχθησαν αυτόν και πλήθος λαού, εκτός των σενοδέρων αυτού φίλων, τον συνάδεδους μέχρι του ζενοδοχείου του.

Ο Ροσσίνης μόλις έβρινε μόνος και ήρχισε να διευθετήσ η εν τω δωματίω του επί το άναπαυτικότερον, άκοοι κτύπον επί της θύρας εν όργη έφώνησεν «έρπρος» και παρευθός παρούσαίεται ο γνωστός Impressario και διευθυντής θεάτρου Barbeja φιλόφωνον γέλωσ διαχέεται επί του προσώπου του Ροσσίνη και με την θέλγουσαν έρασιμότητα, ήγισ τον διέκρινεν, εκφράζει την χαράν του επί τή έπισκέψη του φίλου του «άγαπητέ μοι Maestro, ήρχισ μετά βραχύ ο Barbeja, «έρχομαι να σοι προτείνω κάτι τι.»

«Μήπως πρόκειται περι έργασίας;» διέκοψεν ο Ροσσίνης κατατρομασμένος.

«Βεβαίως, και δεν έπιστευον ότι το τωούτον ήδύνατο να σέ τρομάξ η· δεν ήξεύρεις άκόμη οστε τι θέλω, οστε την τιμήν, την όποιαν θα πληρώσω, εάν άποδεχθής την πρότασιν μου.»

«Αλλά πρόκειται περι έργασίας,» επανέλαβεν ο Ροσσίνης.

«Μάλιστα,» απήντησεν ο Barbeja, «επιθυμώ δηλ. να μοι συνθέσης εν μελόδραμα, και η τιμή την όποιαν δι' αυτό θα πληρώσω...»

«Ποτέ, ποτέ» έφώνησεν ο Ροσσίνης, άποφασιστικώς «δέν θέλω να έργασθώ· άρκετά ειργάσθην και εφρα θέλω ν' άναπαυθώ· επανήλθον εν τή θεία Νεαπόλει να άνυποστόλως ρυθώ εις τās άγκάλας του dolce far niente.»

«Και εάν σοι προσφέρω έλευθέραν διαμονήν, εξ μηνών εν τω οίκω μου, και υποχρεωθώ κατά το διάστημα τούτο να διατρέφω σέ και τούς φίλους σου, μοι υποσχασαι να μοι γράψης μελόδραμα δια το όποιον βασιλικώς άλλως δ' άναμοιφθής;»

Οι ώφθαλμοί του Ροσσίνη έλαμπαν· τω ήρεσκον τα καλά φαγητά, και ιδίως τω ήτο γνωστόν, ότι ο μάγειρος του Barbeja τα μάλιστα επεργάζανεν εις την παρασκευήν των Ιχθύων, οτινες ήσαν τω Ροσσίνη το άγαπητόν φαγητόν του. Αφ' έτέρου όμως ένεκα του πρός την άργιαν δικασούς πόδου του εκάκετο να μη άποδεχθή την πρότασιν, οτε ο Barbeja ήρξαστο δηγούμενος ότι ο μάγειρός του ειξεύρει να μαγειρής καθ' όλως νέον τρόπον Ιχθύς εξ ου κατεδέλχθησαν όλοι οι φίλοι του.

«Έρχομαι» απήντησεν ο Ροσσίνη· και εντός όλίγων λεπτών έτοιμασε τα πράγματά του, έπλήρωσε τον λογαριασμόν και έπορεύθη εις την οικίαν του διευθυντού του θεάτρου.

Ο Barbeja όλως δυνάμει προσεπάθησε να καταστήσ η την παρ' εαυτώ διαμονήν του μεγάλου συνδέτου τούτουτον ευχάριστον, ώστε να μη έπέλθη απότ η ιδέα τόσον ταχέως να έγκαταλείψη την οικίαν του· ήτο άρκετά άρτια παρὰ τω Barbeja· ο Ροσσίνης καθ' εκάστην εκάλει εις γεύματα μεγαλοπρεπέστατα τούς φίλους του και ήν όλως εκδοτος τας διασεκδέσεις. Αλλ' οσδεμίαν ειχεν ορεξιν δι' έργασίαν· πολλοί μήνες παρήλθον ούτω, οτε ήμέραν τινά ο Barbeja παρουσιάζεται πρός τον Ροσσίνην και τω υπενθυμίζει την συμφωνίαν των· αλλ' ούτος γελών λέγει:

«Σοι υποσχεθην να σοι γράψω μελόδραμα, δεν σοι άρτια όμως τον χρόνον· ότι θα σοι γράψω εν μελόδραμα εινε βέβαιον, αλλά τον χρόνον πρός τούτο με όλην την καλήν θέλμην δεν δύνανται να σοι όρψω.»

Ο Barbeja οσδέν απήντησεν· εάν όμως ενόμισεν ο Ροσσίνης ότι ήδύνατο να παίζ η με τωούτον άνδρωπον σφόδρα ήπατηθ η.

Πέντε μήνες παρήλθον ούτω οτε πρωίαν τινά εγερωθείς ο Ροσσίνης εκ του όπνου και επιθυμών να προγευματίσ η διηυθύνθη εις το

εστιατόριον, αλλά παρ' έλπιθα εύρε την θύραν αυτός κεκλεισμένην· εκτόπησε δυνατά και παρευθός ήνοιχθη εν τω τείχω μικρά τις θυρίς δια της όποιας έφάνη η κεφαλή έρωτάντιος υπηρέτου όποια εινε αι διαταγαί του Maestro.

«Διατι εινε η θύρα κλεισμένη;» ήρώτησεν ο Ροσσίνης εν ταραχ η· «Ούτω διετάξεν ο κύριος.»

«Μη λέγε άνοησίας και άνοιξον την θύραν.»

«Δέν δύνανται· μοι εινε άσηγορευμένον.»

«Τι διάβολο συμβαίνει; ποιος σοι το άσηγορευσεν;»

«Ο κύριός μου.»

«Πήγαυε στο διάβολο με τον κύριόν σου, και άνοιξόν μοι την θύραν.»

«Με όλην την καλήν θέλμην, δεν δύνανται.» Απήντησεν ο υπηρέτης· «εν τούτοις έχετε παρακαλώ υπομονήν μιαν ωτιμήν· ο κύριος έρχεται ήδη ο ίδιος» και άλλώς μόλις απεχώρησεν ο υπηρέτης έφάνη η κεφαλή του Barbeja.

«Τι επιθυμεις, φίλε μου;»

«Ο διάβολος· εινε φίλος σου!» απήντησεν ο Ροσσίνης.

«Διατι με εκλειδώσατε εδω;»

«Διά να έργασθής.»

«Αλλά δεν θέλω να έργασθώ!»

«Όφείλεις, διότι άλλως δεν θα εξέλθης της ποντικοπαγίδος σου.»

«Άνοιξον, άλλως θα σπάσω την θύραν.» Απήντησεν ο Ροσσίνης μαινόμενος.

«Δέν δύνανται διότι η θύρα εινε από δυνατάν ξύλον· εν τούτοις όμως θα σοι στείλω επάνω το πρόγευμά σου» και με τās λέξεις ταύτας ήφανίσθη το σκαπτικόν πρόσωπον του Barbeja.

Μετα πάροδον ουχί μακρού χρόνου ήνοιχθη η θυρίς και ο υπηρέτης εισώθησε δύο άγγεία· εν τω μόν ήτο μερις μακαρονίων, εν τω έτέρω διαυγής ύδωρ. Ο Ροσσίνης άρωγισθη σφόδρα, έδορήθει και έβριξεν άδιακόπως. Αλλά το πίν επί ματαίω· οσδεις έφαινετο τότε τον κατέλαβεν άσελμιαία. Έλαβε μελάνην και μουσκόν χάρτην, και εντός βραχέος έγραψε μιαν Ouverture, την όποιαν έρωψε δια της θυρίδος και την παρέλαβεν κάτωθεν ατέης παραδοχών ο Barbeja. Έν τω έρα έσπευσεν εις την αυδουσίαν της μουσικής και έφρόντισεν οπως καυχθη η εισαγωγή επί του κλειδοκρυβάλου. Το έργον ήν καθ' όλα τέλειον και εξήγειρε τον ένδουσιασμόν απάντων των άκουστών· αλλ' ο Barbeja επνώριξε τον Ροσσίνην· όρθόστατα ποιών δεν τον άφηκε μετά τούτο έλεύθερον. Ούτω την έπισύσαν έλαβε την πρώτην πρόξιν του «Οθέλλου» και μετά τρεις ήμέρας το όλον μελόδραμα ήν έτοιμον.

Νύν το πρώτον τυγχάνει αώδης της έλευθερίας του ο Ροσσίνης· άδύνατον με όλον του τον θυμόν και τās ύβρεις του να μεταβάλλη τι των γενομένων· η άνθρωπιότης εκέκτητο ήδη εν έτι περι πλέον θελκετικώτατον μελόδραμα.

Όκτώ ήμέρας μετά τα συμβάντα παρεστάθη το μελόδραμα, και έτυχεν ένδουσιώδους, άτελερήςτου επιδοκιμασίας. Ο Barbeja ήν εδδαίμων και εκεθύμει να σπλήξ η εις τās άγκάλας του τον Maestro. Ούτος όμως ήφανίσθη εκ του προσώπου της γής και μετ' αυτού, οπως την έπισύσαν απειδείχη, και η Primadona του Barbeja, δεσποινίς Calbion.

Τάρα ήλθεν η σειρά να περιπέσ η εις όργην και ο διευθυντής του θεάτρου· αλλ' επί ματαίω· το ζευγαράκι δεν επανήρχετο.

Μετ' όλίγας ήμέρας μανθάνων ο Barbeja ότι ενωμφεθήςσεν· «έξεδιειχθην» άνεφώνησε· και ειχε δίκαιον· εν έτι 1837 διελύθη ο γάμος ούτος πρός άμοιβαίαν ευχαριστίαν άμφοτέρων των ζευχθέντων.

Δ. Δ. Δ.

(Εκ του Γερμανικού.)

Ξένα σώματα επί του ήμετέρου πλανήτου. Όσι οσδέν πράγματ' εβρισκόμενον άπασ επί του ήμετέρου πλανήτου, δύναται πλέον ν' άποσπασθ η απ' αυτού και άπομακρυνθ η εις το άπειρον, εινε άλλήθεια περι ής οσδεις ποτε άμφέβαλε. Αν όμως σώματα ζένα, εκτός του ήμετέρου πλανήτου εβρισκόμενα, δύναται κατά καιρούς να πέσωσιν επί της γής, τούτο εινε άλλο ζήτημα, άξιον της ήμετέρας σκέψως. Πράγματι δε πλείστοι άνδρωποι ήσχολήθησαν μετά σπουδαιότητος περι το ζήτημα τούτο, εβρισκομεν δε και εν τή ιστορία άνακωνώσεις μερικάν περιπτώσεων, καθ' ής πραγματικώς όγκοι πετρών και σιδήρου κατέπεσον εκ των αιθέρων επί της ήμετέρας γής. Εις των αξιοπεριεργότερων εκ των λίθων τούτων εινε ο εν τή εκκλησία του Έμισαυμ εν Άλασατία εβρισκόμενος, εν έτι 1492 καταπεσών επί της γής μετὰ φοβερών βροντών, ως μαρτυρεί η εκτί πινυκος πλησίον του μετωριου εβρισκομένη επιγραφή, και ως θαύμα δεικνύμενος εις τούς επισκέπτας. Ο λίθος ούτος ειχε βάρος 260 λιτρών (Pfund), όμοιάζει δε πρός υπερμεγέθη βόμβαν με πολυαριθμούς έντομας και μικράς όπάς.

Έκ εν τέταρτον χιλιαετιδός εβρισκετο ο εξ ουρανού καταπεσών λίθος εν τω ναψ του Έμισαυμ, άπειράριθμοι επισκέπται καθ' όλον τούτο το διάστημα παρετήρησαν και εξήτασαν αυτόν επισταμένως, αλλά περι του πόθεν ήλθεν ο λίθος ούτος, οσδεις ήδυνήθη να δώσ η πιθανήν τινα εξήγησιν.

Έν έτι 1771 ο διάσημος φυσιοδίφης Πάλλας, όστις τότε άκριβώς περιηγήστο την Σιβηρίαν, έλαβε την είδησιν ότι εν τινι τόπω πλησίον του ποταμού Γενισσεί κείται υπερμεγέθης τις όγκος σιδήρου, δεκατεσσάρων εκατολλίτρων βάρους, όστις από άρχαιων χρόνων λατρεύεται υπό των Τατάρων ως εξ ουρανού πεσόν ιερών κειμήλιον. Ο Πάλλας μετέβη επί τόπου, εξήτασε τον όγκον και περιέγραψεν αυτόν. Κατά την περιγραφήν ταύτην ο μετωριτής εκείνος εινε σιδηρούς όγκος κείμενος εκ του εδάφους ως αν ει ειχε μισθ η εκεί άνωθεν υπό ταρασίας τινός δυνάμεως, ως ζένον σώμα εξ άλλων κόσμων, έρωτάν τρόπον τινά τον θεατήν: «μάντευσε, πώς ήλθα εδω;» Αλλά πώς να το μαντέψ ης; Ο Πάλλας δεν ήξευρε να δώσ η καμμία εξήγησιν της προελούσεως του μετωριτου, οτε δε Ταταροι ενέμεναν εν τή πίστι αιδών ότι ο όγκος εκείνος εινε ιερός λίθος, εξ ουρανού καταπεσών.

Τη 24 Ιουλίου του έτους 1790 έφάνη εν Γαλλίαι παρὰ τω Juillac αφηρης εν τω ουρανψ μέγα πυρ, μετ' ο έπηκολούθησεν ισχυρά βροντή, όσει εκπυροσφύθησις τηλεβόλου. Μετ' όλίγας δε στιγμάς κατέπεσον εκ του ουρανού λίθοι μεγάλοι, 18, 20 έτι δε και 50 λιτρών βάρους, εκ των όποιων πολλοί εισεχώδησαν εις το έδαφος μέχρι βάθους δύο ποδών. Έκατοντάδες άνδρωπων υπήρξαν ατόπται μάρτυρες του θαυμασιου τούτου φαινομένου, το δε πυρ φώθη και η βροντή ήκοσθη εν όλη τη μεσημβριν η Γαλλίαι, μέχρι της Bayonne, Toulouse και Bordeaux. Ο δήμαρχος του Juillac έλαβε πρωτόκολλον του παραδόξου φαινομένου και έπεμψεν αυτό εις Παρισίους, όπως οι εκεί σοφοί άποφάνθωσι περι του συμβάντος. Αλλ' οι εν Παρισίους άπεφάνθησαν ότι δεν εινε δυνατόν να συνέβη το πράγμα, όπως έλεγε το πρωτόκολλον, διότι εκ του έόρους δεν εινε δυνατόν να πέσωσι λίθοι, αλλ' ότι πιθανότατα οσδέν άλλο συνέβη ειμη καταγής καθ' ην κερμανός πεσών επί λίθους εξεσφενδόνησεν αυτούς εις τον άέρα, οι δε άπλοϊκοι χωρικοί ως και ο άφελής δήμαρχος, μη παρατηρήσαντες μετ' ακριβείας το γεγονός, εξέλαβον και διέδωκαν αιδώ ως θαυμασιον φαινόμενον. Τιαυτα άπεφάνθησαν οι εν Παρισίους σοφοί, εκτός δε εν Γαλλίαι οσδεις έπρότεινε να εξετασ η το πράγμα ακριβεστερον, ύποφ' μάλισια κατά τή έτη εκείνα όλων τών πνεύματα ήσχολούντο εις έλλα άσπουδαιότερα πράγματα και μάλλον ειπυοντα. Αλλ' εν Γερμανίαι, εν τή πόλει Γουτίγγη, εξ η τότε άνήρ εις όνοματι Chladni, μετριόφων και λιαν ομιλούσενος, όστις εδεώρησε το πράγμα βαθύτερας έρεθνης άξιον, άφοφ' μάλισια

και εις άρχαία συγγράμματα ειχεν εβρη είδησεις τινάς περι πευρακτωμένων σφαιρών, όφθεισών εν τω ουρανψ κατά διαφόρους καιρούς και τόπους. Ο Chladni άπεφάσισε να εξετασ η το πράγμα, και πρός τούτο έμεινεν επί τρεις εβδομάδας διαρευνών την μεγάλην βιβλιοθήκην του πανεπιστημιου της Γουτίγγης, και συλλέγων κατ' άρχάς πάσας τās περι όμοιων φαινομένων διασφαισεάς είδησεις. Τιαυτα είδησεις υπήρχον πράγματι πολλοί και αι πλείστοι εξ αυτών έφαινότο κόσον άξιόπιστοι, ώστε ο Chladni έλαβεν επί τέλους την πεποίθησιν, ότι πράγματι από καιρού εις καιρόν καταπίπτουσι λίθοι εξ ουρανού. Τα άποτελέσματα των έρευνών του εδημοσιεύσεν εν έτι 1794 και — περιεγελάσθη. Ίδία οι Γάλλοι εδεώρουν την εκ των νεφελών πτώσιν λιθών ως παντελώς άδύνατον, τον δε Chladni ως τούταντιον επεκράτει η αιδη άπιστία περι της εξ ουρανού πτώσεως λιθών, και δη μέχρι του έτους 1803. Κατά το έτος δε τούτο τη 26 άπριλίου έλαβε χώραν παρὰ τω τόπω L'Aigle ισχυρά πτώσις μετωριτών, την όποιαν δεν ήδύνατο πλέον ν' άμφισβητήσωσιν. Η Ακαδημία των Παρισίων δεν ήδυνήθη ν' άδιαφορήσ η πρός το γεγονός τούτο και έπεμψεν εν των μελών της επί τόπου, όπως εξετασ η και διατάξ η επιστημονικώς τα καθ' εκάστα του φαινομένου. Ηδη δε ειρήθη ότι τα πάντα συνέβησαν όπως οι κάτοικοι του τόπου εκείνου ειχον δηγηθή: εις τον αιθριον ουρανόν ειχε σχηματισθ η μικρόν τι νέφος, εκ του όποιου με δυνατάς βροντάς πολυαριθμοι λίθοι εκσφενδονίζόμενοι κατέπεσον διαπυροι και καπνίζοντες επί του εδάφους!

Το μάλλον ένδιαφέρον ζήτημα, όπερ άνεφθη άρμεσως, ήτο: πόθεν άρα γε κατέγονται οι λίθοι ούτοι; ποία εινε η δύναμις, δι' ής εκσφενδονίζονται μέχρι της γής; Αιδώ το ζήτημα κατέστη μετ' ου πολύ σπουδαιότερον η αυτό το γεγονός, διότι δεν ήδύνατο δι' άλλης παρατηρήσεως να λυθ η, ακριβώς δε η λύσις αυτού ειχε το μέγιστον ένδιαφέρον δια την επιστημην. Ο Chladni ειχεν ισχυρισθ η, ότι οι μετωριται έρχονται εκ του άπειρου χώρου, και η γνήμη ύβη κατ' άρχάς πολύ κατεπόλεμηθη ύκ' άλλων θεωρούντων πολύ πιθανώτερον ότι οι μετωριται λίθοι κατέγονται εκ της σελήνης και εκσφενδονίζονται υπό των εκεί ήρασειων. Έν τούτοις ειρήθη βραδύτερον γνώρισμά τι, εκ του όποιου δύναται τις να κρίνη μετ' άσφαλείας, αν οι μετωριται ειναι μόρια του ήμετέρου ήλιακού συστήματος η αν έρχονται εκ μακροτέρων άποστάσεων του άπειρου χώρου. Το γνώρισμα τούτο συνίσταται εις την ταχύτητα και την άπ' αυτής εξαρτωμένην τροχίαν της κινήσεως των. Όταν η ταχύτης υπερβη ύρισμένον τι μέγεθος, τότε το ούτω κινούμενον σώμα, ειτε μετωριταις εινε ειτε πλανήτης, δεν δύναται να περιγράψ η κεκλεισμένην τροχίαν (κύκλον η έλλειψην) περι τον ήλιον, αλλά κινείται διηνεκώς εις τās άπειρους εκτάσεις του χώρου. Εκ πολλών δε παρατηρήσεων φαίνεται ότι οι μετωριται έχουσι τιαυτην τινά ταχύτητα· έρχονται λοιπόν εκ του άπειρου χώρου, και μόνον τυχαίως στυμαπύνται υπό της ήμετέρας γής και τρώπον τινά συλλαμβάνοντα οιοσεί δέσμοι. Ένωσθ η άναπαύομαι εκ της μακροτίας αυτών πορείας και μες διδάσκουσι ότι αι αυταί ουσίαι, αήνες εβρισκονται εν τή ήμετέρα γή ύπαρχουσι και εν τω άπειρω χώρω· Σίδηρος, νικέλιον, χρώμιον, άξιον υδρογόνον και πολλά άλλα στοιχεία ειρήθησαν εν τοίς μετωριταις, όστινες δικαίως άνομασθήσαν αγγελοι εκ των ουρανίων χώρων.

ΠΡΟΣΟΧΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΓΟ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΓΩΤΑ.

Αν κατά τινα περίπτωτον προσεφέρωμεν εις διψώσαν τινα δεσποινίδα εν ποτήριον ύδατος εκ τινος τυχόν παρακειμένου τέλματος, εν φ' ενδιατώνται βιάραχοι και άλλα βδελυρά ζωόφια, ή δεσποινίς μετ' άηθίας και άποστροφής θ' άπέκρουε την προσφοράν μας και θά προετίμα βεβαίως να ύποφέρει την δίψαν ή να σβέση αυτήν διά του ούτου ρυπαρού και επικινδύνου ύδατος. Και όμως ή αυτή νεάνις κατά την αυτήν έσπέραν εν τω χορψ τυχόν εβρισκομένη και διψώσα ουδόλλως θά έδισταζε να θέσει εις την χλιαράν λεμονάδαν της εν τεμάχιον πάγου εκ του αυτού εκείνου τέλματος ή εξ άλλων στασίμων ύδάτων του λειμώνος, μηδαμώς ύποπτεύουσα ότι τό μέγα πλῆθος τών εν τοις ύδασι τούτοις ενδικοιωμένων παρασίτων ζωόφιων δύναται μετά της αυτής εδκόλιας και διά του πάγου να εισαχθῆ εις τόν οργανισμόν της.

Δι' άκριβεστάτων έρευνών εινε ήδη αποδεδειγμένον ότι τά μὲν άνόργανα συστατικά του ύδατος διά της πήξεως αυτού σημαντικώς ελαττώνται, κατά 90 περίπου τοις εκατόν, άλλα τά ενόργανα ούδαμώς. Ταύτα διατηρούνται και εν τῷ πάγῳ ζωντανά και άπαρμείωτα. Και του τεχνητού πάγου ή εξέτασις παρέσχεν δημοια αποτελέσματα· ούτω εν ενί κυβικῷ εκατοστομέτρῳ τεχνητού πάγου εβρέθησαν 528 έως 1610 οργανικά σπέρματα πλήρη ζωής και ελπίδων, περιμένοντα άνοπομόνως την άπολίρωσιν εκ της παγεράς διαμονής των. Ούτω λοιπόν εν τῷ πομφολυγοβνι και άφρίζοντι καρπανίτη, όπως και εν τοις λοιποῖς αναψυκτικοῖς και άρωματώδεσι ποτοῖς τό λευκόν και διαφανές τεμάχιον του πάγου έγκρύπτει τοῖς αὐτοῖς δολίους και επικινδύνους έχθρούς, οὗς έμπεριέχει και τό διά κοίλης χειρός εκ του τενάγους αρούμενον ύδωρ ύπό του διψώντος οδοιπόρου. «Άλλά περί τοιούτου κινδύνου ουδεμία ποτέ μέχρι τοῦδε έγένητο μνετα ύπό του ίατροῦ» μοι άπαντῆ ή εὐγενής αναγνώστρια. Βεβαίως. Άλλ' οτε άνεκαλύφθη ή τριχίνη και άνεγνωρίσθη ή φοβερῆ αήθης βλαβερότης, πάντες άνεφώνον εκπληκτοί τό αὐτό: «Μέχρι τοῦδε ουδεῖς ήκουος τό παραμικρόν περί τριχινώσεως!» — Τό κάλλιστον πάντων λοιπόν εινε να μη θέσωμεν τόν πάγον άμέσως εις τό ποτόν άλλα περί τό δοχείον, ύπερ έμπεριέχει τό ποτόν, όπως γίνεται και εις τόν καρπανίτην.

Άλλη τις έτι βαρυτέρα κατηγορία πρέπει να έγερθῆ και κατά τινων ειδών τεχνητού παγωτοῦ. Ποσάκις ίσως απέδοθη ή αίτια σασμῶν του στομάχου, έμετοῦ, κωλικοπόνων και τών τοιούτων άδίκως εις την αφρηθίως επενεργοσαν ψυχρότητα του πάγου ή εις ύπερμετρον χρῆσιν άλλων φαγητῶν, ενφ' κυρίως αίτια ήσαν τά δηλητηριώδεις ενεργούντα συστατικά του παγωτοῦ. Πολυάριθμοι είναι αι περιπτώσεις δηλητηριάσεως διά παγωτοῦ, ως ή ιατρική έπιστήμη εξηκρίβωσε και έβεβαίωσε περιεργάως. Πρώτος ο ίατρος Δρ. Orfila εν Παρισίως πρό πολλών ετών παρετήρησε πολλὰς εκατοντάδας περιπτώσεων δηλητηριάσεως διά παγωτοῦ εν τῷ καφενίῳ της Rotonde de Paris. Άνδρωποι, οίτινες ουδέν άλλο έγεδῆσαν ειμή παγωτόν της βανίλλιας προσεβλήθησαν άλλοι μὲν άμέσως άλλοι δέ μετά τινας φρας ύπό σφοδρότάτων κωλικοπόνων ύπό συμπτώματα γενικής τινος δηλητηριάσεως, εκ της όποίας μόλις μετά πολλὰς ήμέρας ή και έβδομάδας ανέλαβον. Ο δόκτωρ Orfila εξέτασε κατ' άρχας μετά πάσης άκρυφείας όλα τά συστατικά του παγωτοῦ, τών άγγελτων εν οἷς παρασκευάσθη και τών λοιπών εργαλείων, ειτα δέ έκαμε να παρασκευασθῆ επί παρουσία του ομοίον παγωτόν, τό όποιον πάλιν απέδειχθη δηλητηριώδες. Μη δύναμένος να έννοήσῃ πῶς συνέβαινε τοῦτο έκαμεν εκκληθῆν εις πάντας τοῦς

ιατροῦς, όπως καταβάλωσι πάσαν προσπάθειαν προς λύσιν του αίνιγματος τούτου. Άλλ' εις μάτην. Πάλιν συνέβησαν πολυάριθμοι δηλητηριάσεις διά παγωτοῦ βραδύτερον εν Δειψία, εν Βέργεν, εν Άλφονα, εν Μογάχω, εν Βιέννη, άλλ' ουδεῖς ήδύνατο να έννοήσῃ πόθεν προήρχετο ή δηλητηριάδης ενεργεια του παγωτοῦ, ύπερ συνέκειτο εξ άβλαβῶν στοιχείων και παρεσκευάζετο μετ' όλης της προσοχῆς και περισεφείας εν καθαροῖς άγγείοις. Εν συντόμῳ, δια περισσώτερον εξητάζετο τό πράγμα, τοσοῦτω φοβερώτερον εφαινετο· πρό πάντων δέ εν Βιέννη κατελήφθησαν πάντες ύπό μεγάλου φόβου, οτε εν καιρῷ της χολέρας κατά τινα νόκτα οι πλείστοι θαμῶνες του Α. Β. αβλικου θεάτρου προσεβλήθησαν αφρηθῆ ύπό δηλητηριάσεως διά παγωτοῦ. Προϊόντος του χρόνου όμως παρετηρήθη ότι πάντοτε παγωτόν της βανίλλιας ή, όπως τῷ 1860 εν Amiens, παγωτόν με άνθόγαλα (καίμακι) ήτο τό αἴτιον τών δηλητηριάσεων, ουδέποτε δέ παγωτόν εκ χυμοῦ καρπῶν παρεσκευασμένον. Διακρίνονται δηλ. δύο είδη παγωτοῦ: τό εν παρασκευάζεται με άνθόγαλα, κροκόν φοῦ και ζάχαριν, προσθεμένον και τινος άρωματώδους ύλης, οἷον βανίλλιας, σοκολάτας, άνθῶν πορτοκαλλίου, καφφές κττ. Τό έτερον δέ παρασκευάζεται ως επί τό πλείστον με άπέψημα σακχάρου, χυμόν λεμονίου και με προσφάτως εκπεσοθέντα χυμόν χαμοκεράσων και άλλων τοιούτων καρπῶν. Τό δεύτερον τοῦτο είδος του εκ καρπῶν παγωτοῦ ουδέποτε εφάνη δηλητηριώδες. Αι δηλητηριώδεις λοιπόν ύλαι, έπειδή ή ενεργεια των εφάνη μόνον εις τό πρώτον είδος, πρέπει να περιέχωνται εις τό άφρόγαλα (καίμακι) και τόν κροκόν του φοῦ, ή εις την βανίλλην. Πράγματι ο κροκός του φοῦ και τό παχύ του γάλακτος εν άμοιβαία συναφεία και ύπό τινος (άεροσφαιρικῆς) σχέσεως θερμοκρασίας μεταβαίνουσιν εις τινα κατάστασιν ζυμώσεως και άποτελοῦσι γαλακτικόν οξύ, ύπερ ενεργεῖ δηλητηριώδεις και λβει προσέτι εύκόλιον τόν κασίτερον του άγγελου της πήξεως. Ούτω λ. χ. ο Δρ. H. Bultot άναφέρει περιπτώσιν τινα, καθ' ήν καφενώλης τις προσέφερεν αὐτῷ παγωτόν της βανίλλιας όπως τό εξέτασῃ χημικῶς, διότι υπήσπευεν ότι τό παγωτόν τοῦτο είχε ρυπαρωθῆ ύπό τινος άποπεμφθέντος ύπερρετοῦ. Όλον τό παγωτόν εφαινετο κεχρωματισμένον με ύποκίανον χρώμα. Άλλ' ο χρωματισμός ούτος προήλθεν εκ μολύβδου, οστις είχε λυθῆ εκ του κασίτερωμένου άγγελου, εν φ' είχε παρασκευασθῆ τό παγωτόν. Τούναντίον δέ τό εκ χυμοῦ καρπῶν παγωτόν, ύπερ είχε παρασκευασθῆ πολλὰκις πρότερον εν τοῖς αὐτοῖς άγγείοις ουδέν ίχνος μολύβδου έδεικνυε.

Ναι μὲν ισχυρίζονται εισέτι ίατροί τινες, ότι αι δηλητηριάσεις αὐται δύνανται να προέρχωνται και εκ μόνης της βανίλλιας. Και πράγματι οι άσποροι κόκκοι της βανίλλιας περιέχουσι θριμῶν τινα χυμόν, οστις πιδανόν να έχη δηλητηριώδη τινα ενεργεια. Άλλ' ή πιδανότης αὐτη εινε ελαχίστη, καθότι μέχρι τοῦδε ουδέποτε παρετηρήθησαν περιπτώσεις, καθ' ως ή βανίλλια αὐτη καθ' εαυτην ειτε εν τῷ τειφ ειτε εν τῷ σοκολάτα ειτε εν άλλῳ τινι ποτῷ ή έδέσματι εσχε δηλητηριώδη ενεργεια. Επί του παρόντος λοιπόν, μέχρις οῦ διά περαιτέρω έρευνῶν αποδειχθῆ τό εναντίον, δλην την αίτιαν τών τοιούτων δηλητηριάσεων πρέπει ν' αποδώσωμεν εις τό άνθόγαλα και εις τόν κροκόν του φοῦ.

Ότων λοιπόν, οχι μόνον εις τόν άπολον πάγον ύπάρχουσι ζωντανά τά βλαβερὰ παρασιτικά ζωόφια άλλα και εις τό έπιμελῶς και μετά προσοχῆς παρασκευαζόμενον παγωτόν συννεοῦνται εν βλαβερῆ δυσαρμονίᾳ χημικῆς ενεργειας, άπειλοῦσαι την υγείαν του άνδρώπου.
Ο. Γ.

κ. Γ. Ι. Η. εις Κάπρον. Θα τά έγχετε μέσον | βιβλίον δὲν ύπάρχει ενταῦθα. — κ. Κ. Γ. εις | άπαντήσωμεν ιδιαιτέρως. — Καν. Κ. Χρ. εις
του άνταποκριτοῦ μας. — κ. Γ. Α. Α. εις 'Ρο- | Ξάνθην. Την δῆκην θα λάβητε με τόν άνά | Αικατερινανδάρ. Θα σας σταλάωσι κατ' αὐτάς.
στόβιον. Προσεχῆς θα σας γράψωμεν. Τό | χείρας αριθμόν. — κ. Κ. εις Ξάνθην. Θα σας | — κ. Α. Β. εις Kvirille. Έλάφθησαν.

Εκδότης Π. Α. ΖΙΤΟΥΡΗΣ. — Έκ του τυπογραφείου και του στοιχειοχηνηριου διά τὰς άνατολικὰς γλώσσας Γ. ΔΡΟΥΤΟΥΤΑΙΝΟΥ εν Δελφῶ.
Χάρτης εκ τών καταστημάτων του κ. Edm. Obst εν Δελφῶ.